

PARLAMENT DE CATALUNYA

**Presidència
de l'honorable Sr. Joan Casanovas**

DIARI DE SESSIONS

Sessió del dia 7 de desembre del 1933

SUMARI

A dos quarts de cinc i nou minuts de la tarda s'obra la sessió, sota la presidència de l'honorable senyor Joan Casanovas.

Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior.

Ordre del dia:

Prec del senyor Carreres i Artau al senyor Conseller de Cultura, sobre el nomenament del professorat d'alguns organismes d'ensenyament de la Generalitat.

Manifestacions del senyor Conseller de Justícia i Dret.

Rectificació del senyor Carreres i Artau.

Preguntà del senyor Valls i Taberner al senyor Conseller de Cultura sollicitant un aclariment sobre un Decret de la Generalitat referent a la Ponència d'Arxius, Biblioteques i Belles Arts del Consell de Cultura.

Prec del senyor Tallada al senyor Conseller d'Agricultura i Economia, referent a una operació d'aval a un Sindicat Agrícola.

Resposta del senyor Conseller d'Agricultura i Economia i rectificació del senyor Tallada.

Prec del senyor Riera, al senyor Conseller de Governació, sobre la revisió del Cens electoral i la interpretació d'un article de la Llei Municipal.

Resposta del senyor Conseller de Governació.

Intervencions dels senyors Duran i Ventosa, Serra i Moret i Lloret.

Rectificacions dels senyors Riera i Conseller de Governació.

Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió especial sobre el Projecte de Llei de Contractes de Conreu.

Rectificacions dels senyors Romeva i Carreres i Artau.

Se suspèn el debat.

En relació al prec formulat pel senyor Riera sobre rectificació del Cens electoral, es dona lectura a una proposició incidental, signada pels senyors Duran i Ventosa, Tauler, Casanelles, Ruiz i Ponselí, Soler i Bru, Ibars, Rovira i Virgili, Bru, Bilbeny i Tarradelles, autoritzant el Parlament al senyor Conseller de Governació, entenent donar una interpretació autèntica a l'article 7.º de la vigent Llei Municipal, perquè publiqui la disposició pertinent perquè puguin ésser candidats i en son cas Regidors, en les vinents eleccions municipals, els que estiguin inscrits amb tres anys d'anticipació en el respectiu Padró municipal, encara que no aparegui el seu

nom en les llistes electorals impreses, havent de justificar-se aquell empadronament per mitjà de la certificació del funcionari corresponent.

Resta aprovada, per unanimitat, l'esmentada proposició incidental.

Discussió del dictamen de la Comissió de Cultura sobre el Consell de Cultura de la Generalitat.

Discurs del senyor Serra i Hünter de presentació del dictamen.

El senyor Fronjosà consumeix un torn en contra de la totalitat.

Resposta del senyor Conseller de Cultura.

Se suspèn el debat.

Lectura d'una proposició de Llei modificativa dels articles 28 i 35 (66 i 78 de la numeració definitiva) de la Llei Municipal de Catalunya.

Lectura dels títols VII a XII del dictamen de la Comissió especial sobre el Projecte de Llei Municipal de Catalunya.

Ordre del dia per a la sessió de divendres.

S'aixeca la sessió a dos quarts de nou i quatre minuts de la vetlla.

S'obre la sessió a dos quarts de cinc i nou minuts de la tarda, sota la presidència de l'honorable senyor Joan Casanovas.

Al banc del Govern hi ha els honorables senyors Conseller de Justícia i Dret i de Governació.

Es llegida i aprovada l'acta de la sessió anterior.

ORDRE DEL DIA

Precs i preguntes

El nomenament del professorat d'alguns organismes d'ensenyament de la Generalitat

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Carreres i Artau.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Senyors Diputats: Fa dies que tinc anunciat un prec al senyor Conseller de Cultura, però, talment com si fóssim el gat i la rata, no hi ha manera que ens poguem posar d'acord. Com que entenc que es tracta d'un prec una mica interessant, el vaig a formular perquè la representació del Govern que aquí es troba tingui a bé acollir-lo i tramitar-lo, i perquè, en el seu dia, se'm doni l'adequada resposta.

El meu prec va encaminat a cridar l'atenció del Govern sobre la manera de proveir els càrrecs o places de professor en els nous organismes d'ensenyament creats d'ençà que funciona la Generalitat. Em refereixo d'una manera especial al professorat de l'Institut Escola i de l'Escola Normal de la Generalitat. Fins ara hauria hagut de referir-me també — però en això em plau fer una rectificació voluntària — a l'Institut d'Estudis Comercials; però dic que em rectifico voluntàriament perquè darrerament he vist que estava anunciada la provisió d'algunes places mitjançant concurs, que sempre és una forma, almenys en principi, acceptable de selecció del professorat. El punt de vista meu és, que tret d'aquest anunci de concurs, que jo sàpiga, en aquesta entitat a què abans m'he referit s'adopta per al reclutament del professorat el criteri anomenat del nomenament directe;

és una opinió molt arrelada en mi — i la meua ja una mica considerable experiència universitària em confirma aquesta convicció — que sense incórrer en un sistema d'oposició massa mecànic, la provisió del professorat ha d'obeir sempre al principi de la lliure concurrència. Ja sé jo que d'un quant temps a aquesta part s'està fent una defensa descarada, gairebé escandalosa — sento haver-me d'expressar en aquests termes que no voldria que fossin antiparlamentaris — del nomenament directe.

(Ocupa la presidència el Vice-president primer, senyor Serra i Hünter.)

Hi ha sobre aquest punt, i no vull donar a aquestes paraules meves més que l'abast d'un prec — però és precís que el prec aquest estigui una mica raonat —, hi ha en aquest punt una confusió lamentabilíssima: se sol confondre el nomenament extraordinari, o sigui aquell nomenament que es fa a favor d'una persona consagrada pels seus mèrits, respecte de la qual hi ha un veredicté unànim de l'opinió científica en apreciar aquests mèrits i en assenyalar-la expressament per una activitat cultural a la qual ha consagrat la major part de la seva existència, i aquella forma ordinària de nomenament directe, que ara, en uns termes que no vull discutir, se sol dir que consisteix en anar a cercar els professors on es trobin. És nomenament directe, per exemple, el cas del senyor Pompeu Fabra, a qui una gloriosa tradició de treball i reconeixement i l'agraïment unànim de tot un poble ha vist amb un gust extraordinari que pogués arribar mitjançant uns procediments, però també mitjançant uns procediments, a l'alçada d'una càtedra universitària. Dic això, perquè el senyor Fabra ha pogut arribar a l'alçada d'una càtedra universitària, si bé evitant aquest escull sempre difícil de l'oposició, mitjançant una sèrie d'informes d'Acadèmies, àdhuc de l'Acadèmia de la Llengua de Madrid, i ara comprendreu la raó del meu prec. Confondre el cas del senyor Fabra amb el de la gent que encara porten el borrisol de l'aula i que encara no han pensat tan sols en la seva tesi doctoral, que, en definitiva, és la consagració d'una persona, o, almenys, la consagració del principi de la seva vocació, que gent, repeteixo, que encara porta el borrisol de l'aula, es trobin amb un peu, no d'igualtat, de més

facilitat, per arribar a certes càtedres que aquest mestre gloriós del conreu de la nostra llengua, crec, senyors Diputats, que és una cosa que ha de fer pensar seriosament a tots els que ens preocupem dels destins de la nostra cultura.

Per tant, jo vaig a formular una pregunta concreta al Govern, que desitjaria que em fos contestada, no avui, ni demà, ni demà passat; és una d'aquelles preguntes que requereixen un punt de meditació i, sobretot, un punt de decisió: ¿És que el Govern, és que el senyor Ministre o senyor Conseller de Cultura, que voldriem veure'l amb més freqüència aquí, sobretot quan se li anuncien prec — encara que suposo que deu tenir ocupacions molt extraordinàries que justifiquen la seva absència —, és que el Govern persisteix en entestar-se en aquesta mena de nomenament del professorat, en aquesta manera de reclutar professorat? Perquè no n'hi ha prou en anar a cercar la gent apta, és precis anar a cercar la més apta dintre d'una especialitat, i per a cercar la més apta és precis que hi hagi el principi de la lliure concurrència i que aquest principi de la lliure concurrència es tradueixi en unes formes, en uns procediments, en unes garanties de què tothom podrà fer valer els seus mèrits i que aquests seran degudament contrastats.

Com que aquí no es tracta de discutir una Llei d'instrucció pública de Catalunya, no he d'entrar en l'explicació o en la justificació de quin sigui el millor procediment per a arribar a aquesta selecció del professorat a base sempre d'aquest principi de la lliure concurrència, perquè, en definitiva, tots els catalans han de tenir els mateixos drets davant de la Llei, i no és precis que ningú se senti consagrat o per la protecció o per destinacions especials per a ocupar determinades càtedres.

Així, jo tenia pensat fa uns quants dies formular aquest prec, però heus ací que aquesta mateixa joventut que al principi se sentia tan satisfeta de què algú hagués pensat en ella i que li hagués marcat l'estrella de la seva destinació, aquesta joventut, millor, algú d'aquesta joventut m'ha vingut a trobar, i coincidint el meu desig de justícia amb el prec que se m'ha formulat, vaig a estendre el punt de vista del prec que he presentat.

Ara s'adona aquesta joventut que això del nomenament directe és un gran inconvenient per a ella mateixa; ara s'adona aquesta joventut de què a base d'aquest sistema d'elecció, que és una elecció eventual, es troben avui dia sense cap situació ferma, sinó a l'albir dels que l'han elegit, que no saben quins són els que l'han elegit, més ben dit, se sap massa els que l'han elegit, perquè aquí no hi ha cap tribunal responsable, aquí hi ha un grup de senyors que es dediquen a fer aquests assenyalaments, i aquesta joventut se m'ha acostat i m'ha dit: Senyor Carreres, senyor Diputat, nosaltres ens trobem que no tenim cap situació ferma; els nostres nomenaments se'ns estan fent amb caràcter d'eventual; se'ns exigeix que haurem de fer un cert nombre de cursos en alguna determinada institució, que ara no vull esmentar; no se'ns diu ni tant sols el nombre de cursos que hem de fer; se'ns diu — aquí tinc una comunicació d'aquestes, que no llegiré per a no allargar excessivament aquest prec —, se'ns diu que a judici del Director haurem de desempenyar un

nombre d'hores de treball i que a tant per hora de treball serem remunerats; i, una cosa una mica trista, si al senyor Director li plau ocupar-nos una hora, una hora estarem ocupats, si li plau ocupar-nos quatre hores, quatre hores estarem ocupats, i si li plau dir que no necessitem ja estar ocupats, haurem de marxar de la mateixa manera que hem entrat.

Crec que la pregunta, senyors, invita una mica a la reflexió, i jo desitjaria que el Govern es fes càrrec de l'interès purament objectiu que jo dono a aquesta pregunta, aimant com sóc de la nostra cultura i tenint com tinc la vista fita en la destinació que aquesta joventut estudiosa de Catalunya mereix per al dia de demà. Espero, per tant, que, si no avui, un altre dia, però amb la deguda reflexió, sobretot en un pla de transformació de tot això, sobretot apuntant directament, o més ben dit, anant directament a la transformació del nostre actual sistema cultural, basat en una veritable oligarquia directora — jo ja sé que una cosa és la democràcia i una altra la cultura — però sobretot, ja que m'he escorregut per punts que no volia assenyalar avui perquè penso arribar-hi amb tota la calma i amb tota la documentació un altre dia, sobretot que desaparegui una certa antinomia que ja estem tips de sentir-la cada dia, i és que mentre d'una banda aquí es parla de la concepció democràtica de la cultura i juga tot això que es diu la cultura de les masses, la realitat és que tots els destins, tota la provisió, tot el tot, tot el sentit de la cultura catalana està en mans de dues o tres persones perfectament enxufades, que serà qüestió que un altre dia se'n parli una mica detingudament.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Justícia i Dret.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Per suposat que el Govern tindrà molta satisfacció en trametre el prec del senyor Carreres i Artau al senyor Conseller de Cultura, però per a poder-li trametre bé aquest prec, precisar-lo una mica, hauríem de veure quina és la transcendència que té i la forma com la fa.

El senyor Carreres i Artau ha parlat en general del procediment de nomenament directe i del concurs i de l'oposició, però com que en la immensa majoria dels casos a què semblava referir-se el Govern no hi té res a fer, jo desitjaria que fixés la seva pregunta, que precisés si vol que el Govern respongui dient el criteri del Govern d'una manera científica i pedagògica, o si creu necessari que digui quina política pensa seguir en aquelles coses que depenen del Govern, perquè, per exemple, el Govern podrà intervenir en el manteniment de la Universitat, però no intervindrà en cap mena de nomenament de la Universitat. Això passarà també amb els Instituts de segon ensenyament, passarà amb els de primer ensenyament, perquè en tots podrà tenir-hi una intervenció en el Patronat, però el Patronat no és el Govern; i així aniríem reduint tant les coses que si el senyor Carreres i Artau no precisa una mica, no sabríem l'abast de la seva pregunta.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Carreres i Artau.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Deixem de banda la qüestió de la Universitat; la qüestió de la Universitat té un aspecte interior que jo, sota la meua signatura, he tractat en un follet, i que no he de repetir. Hi ha un aspecte polític del problema de l'autonomia de la Universitat, i d'això ja en parlarem en el moment i a l'hora que el patriotisme ho aconselli i no pugui significar que nosaltres anem contra la Universitat autònoma, que ens estimem com les nines dels nostres ulls. De manera que el prec no té res que veure amb la provisió dels càrrecs universitaris, sense que això vulgui dir que jo estigui conforme amb la forma com es fan els nomenaments universitaris. El prec va encaminat especialment a aquells organismes dependents de la Generalitat — Institut Escola i Escola Normal de la Generalitat —, i si jo, vulgues o no vulgues, m'he escorregut una mica en el sentit que ha semblat que aparentment barrejava les coses universitàries amb altres coses que no són universitàries, és perquè en aquest assumpte hi ha un trist comú denominador, i és que els que dirigeixen oligàrquicament un sector de la cultura, no universitària, són exactament els mateixos que dirigeixen l'altre sector. Jo tinc un gran respecte per a alguns d'aquests directors, que són gent molt intel·ligent, però no estic conforme amb els seus procediments.

Jo he de demanar que, en referir-me concretament als organismes dependents de la Generalitat, se'm digui, primerament, si és que el Govern de la Generalitat pensa mantenir el principi de la igualtat davant la Llei, que tots els catalans, tots els llicenciats d'una carrera, tinguin el mateix dret a optar a les càtedres, fent valer d'una manera contrastada els seus mèrits. Aquest és el primer extrem de la meua pregunta; quan se'm contesti en aquest sentit, podrem discutir si ha d'ésser en un concurs, si ha d'ésser per oposició, o si hem d'anar a aquella fórmula, que en el període de la Mancomunitat s'havia establert i que era molt flexible, que és el concurs-oposició, és a dir, que si en el concurs un es destaca tant dels altres que no hi hagi lloc a dubtes, a aquell se'l nomena, i si hi ha algun dubte, es va a un exercici complementari a voluntat o discreció del tribunal que es nomeni.

Però hi ha un altre extrem que està íntimament lligat amb aquest, que no es pot resoldre aquest si el Govern no manifesta quin sentit té, quin criteri té en matèries de cultura, si és que la cultura ha d'ésser una cosa per a tot el poble de Catalunya i s'ha d'anar a un concepte que jo diria no democràtic — no barregem les coses, perquè aquí s'estan barrejant les coses d'una manera inadequada —. No, entre el concepte democràtic aquest de la provisió de càrrecs, com si haguessin d'anar per sufragi universal, i el concepte feixístic de la cultura, que és el que està dominant, hi ha un concepte que en podríem dir corporatiu, i a això és al que també desitjo que se'm contesti per part del Govern; si és que es pensa mantenir aquest sentit feixista, oligàrquic, que té actualment la cultura, que s'està matant en les seves mateixes fonts universitàries, si ha pensat el Govern mantenir aquest to, aquest sentit, o pensa anar a un sentit, si no democràtic

de la cultura, al menys corporatiu, un sentit almenys en què tots els organismes, en què totes les entitats que la nostra cultura ha pogut anar creant tinguin un accés, una certa representació, tinguin, en una paraula, un cert reconeixement dels seus esforços i de les seves aportacions.

El Sr. PRESIDENT: La Mesa trametrà amb molt de gust aquest prec al senyor Conseller de Cultura.

(*Entra el senyor Conseller d'Agricultura i Economia.*)

Sol·licitant un aclariment sobre un Decret de la Generalitat referent a la Ponència d'Arxius, Biblioteques i Belles Arts del Consell de Cultura

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Valls i Taberner.

El Sr. VALLS I TABERNER: Era també per a fer una pregunta que vaig anunciar al senyor Conseller de Cultura, prego a la Mesa que se serveixi transmetre-li, en absència d'ell, perquè quan tingui ocasió de venir a la Cambra pugui contestar, més que la meua pregunta, l'aclariment que jo em proposo demanar-li.

Es respecte al Decret que publicà amb data 27 de novembre d'enguany, referent a la Ponència d'Arxius, Biblioteques i Belles Arts del Consell de Cultura. «Mentre no hagin estat creats els organismes definitius que els hagin de regular, la Ponència d'Arxius, Biblioteques i Belles Arts — diu en el seu art. 2.ª — del Consell de Cultura, queda encarregada del funcionament normal de tots els serveis d'Arxius, Museus, Excavacions, Conservació i Restauració de Monuments i defensa del Patrimoni Artístic, Conservació i Restauració de Monuments i defensa del Patrimoni Artístic, que posseeix actualment la Generalitat de Catalunya i de tots els de la mateixa manera que li siguin traspassats per l'Estat.»

Ara bé; jo vull demanar-li un aclariment, al senyor Conseller, que probablement no hi haurà divergència entre el punt de vista que jo voldria veure confirmat i el que segurament ell em donarà en la seva resposta, però que en aquest Decret no queda suficientment precisat. Hi ha diversos serveis, per exemple, el servei d'excavacions, per exemple, el de conservació i restauració de monuments, que vénen funcionant fa temps des de què, per iniciativa de l'Institut d'Estudis Catalans, foren creats, i que, sota la direcció, sota el control, sota l'orientació de l'Institut, han vingut desenrotllant llurs activitats i llurs tasques. L'Institut ha tingut l'encàrrec de vetllar per la tasca realitzada, per aquestes noves Seccions creades per la seva iniciativa i controlades per ell fins ara, donant-ne compte periòdicament, a la Diputació primer, a la Mancomunitat després, a la Generalitat actualment, que és de la qual rep l'encàrrec i els cabals necessaris pel funcionament d'aquestes Seccions.

Jo suposo que en referir-se en aquest article 2.ª a què la Ponència d'Arxius, Biblioteques i Belles Arts del Consell de Cultura queda encarregada de les funcions normals d'aquests serveis, vol dir que

la Ponència de Cultura ve a substituir els altres organismes administratius, de la Generalitat com a lligam administratiu, com a nexa de relació entre el Govern de la Generalitat i l'Institut d'Estudis Catalans, al qual està encomanada aquesta funció de direcció i regulació de la tasca d'aquestes Seccions. Perquè si no fos així, aleshores semblaria que era sostreure de l'Institut d'Estudis Catalans unes Seccions que han estat per ell creades, gràcies a la protecció de la Diputació primer, de la Mancomunitat després i de la Generalitat actualment, que gràcies a llur direcció han vingut realitzant una tasca eficient i que en el període en què li foren, per les circumstàncies polítiques que determinaren una mutilació dels serveis de l'Institut quan en el temps de la Dictadura, substretes vàries de les Seccions que formaven part essencial de la seva vida i de la seva organització científica, aleshores es sostragueren a l'Institut alguns d'aquests serveis a què es refereix el Decret del senyor Conseller de Cultura i aquests serveis, durant aquell període, no tingueren una tasca útil ni realitzaren cap labor profitosa digna d'esment. Quan després foren reintegrats a l'Institut, tornà aquest a tenir els mitjans d'actuació científica que li són propis, i, al mateix temps, tornaren a tenir aquestes seccions una vida i realitzaren una tasca eficient novament.

Jo suposo, per tant, que el senyor Conseller de Cultura no és que pretengui, amb el Decret que ha publicat, treure a l'Institut d'Estudis Catalans aquestes Seccions que formen part del seu organisme, que són elements de treball, perquè l'Institut d'Estudis Catalans no és una acadèmia, sinó un centre d'estudis, un centre de treball científic, i la tasca d'aquestes dues seccions és predominantment científica, i, per tant, seria desarticular les nostres institucions i el nostres serveis culturals si els sostraguessin de la forma com han vingut actuant fins ara i els passessin a un organisme merament burocràtic. Segurament que el que s'ha tractat en aquests moments amb un Decret que té un caràcter provisional, perquè ja diu «fins que estiguin articulats els serveis després del traspàs de serveis de Cultura i Belles Arts», segurament que el que es vol dir és que en aquest període provisional, fins que els nous organismes traspassats de Belles Arts tinguin ja una articulació definitiva, la relació entre l'Institut d'Estudis Catalans com a rector d'aquests serveis i la Generalitat, sigui per mitjà d'aquesta Ponència d'Arxius, Biblioteques i Belles Arts del Consell de Cultura. Jo suposo que és aquesta la finalitat, però jo desitjaria i agrairia que el senyor Conseller de Cultura volgués precisar-la, perquè entenc que d'aquesta manera quedaria suficientment aclarida i es podria desfer aquell equivoc de l'apartat segon d'aquest Decret, cosa que crec útil i important.

El Sr. PRESIDENT: La Mesa trametrà el prec del senyor Valls i Taberner al senyor Conseller de Cultura.

D'una operació d'aval a un sindicat agrícola

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Tallada.

El Sr. TALLADA: Jo he d'aprofitar l'avinentsa de trobar-se en al banc roig el senyor Conseller

d'Agricultura i Economia per a fer-li unes preguntes que vaig tenir l'honor d'anunciar-li ja fa uns dies.

Fan referència a una operació d'aval concedida per la Generalitat de Catalunya a un Sindicat agrícola, «Unió de Colliters d'avellanes del Camp de Tarragona», i, encara que és un cas particular, jo procuraré treure de la meua exposició tot el que de particular tingui aquest cas i enlairar-me a normes més generals, que són les úniques que a mi generalment m'interessien.

Recordaran segurament el senyors Diputats que, l'any passat, el Consell de la Generalitat, per acord del 10 d'octubre del 1932, que es publicà al *Butlletí* del 30 d'octubre del mateix any, acordà concedir un aval a una operació de crèdit de 500,000 pessetes concertada per aquest Sindicat amb la Caixa de Pensions per a la Vellesa. Posteriorment, el 29 de novembre del 1932, per acord publicat al *Butlletí* del 15 de desembre del mateix, s'amplià aquest aval en 300,000 pessetes més, de manera que l'operació total avalada per la Generalitat era ja de 800,000 pessetes. No es deia en cap dels dos acords, almenys no es llegix al *Butlletí de la Generalitat*, el termini pel qual es concedia aquest aval, però després, pel que veuran, es pot deduir que aquest termini era el d'un any, és a dir, que l'operació havia de durar solament un any.

Jo, en principi, sóc sempre contrari, he estat sempre contrari, dels avals concedits pels Governos o pels Parlaments a operacions de crèdit a entitats de caràcter particular, com en el cas present. Jo recordo que el President o Cap o Primer Conseller del Govern de Catalunya, en les seves intervencions al Parlament d'Espanya, s'havia aixecat mantes vegades contra aquestes concessions d'aval fetes per Govern anteriors, però, amb tot i aquest criteri de caràcter general, no en faig una qüestió principal en el moment actual, perquè comprenc que en el moment d'estructuració d'una organització d'Estat, en els moments en què comença la nostra autonomia, quan no hi ha encara organismes i creades totes aquelles institucions de crèdit agrícola, de crèdit comercial, és a dir, diverses institucions econòmiques per atendre necessitats veritablement sentides pel nostre poble, es pot passar per damunt d'aquests escrúpols, i es comprèn que amb l'ajut d'un ram determinat de l'economia, el Govern o el Parlament concedeixin avals a operacions d'aquesta classe.

Ara bé, el Decret del 16 d'octubre d'aquest any es diu que es prorroga per sis mesos l'aval concedit a aquest mateix Sindicat, per aquella operació de 800,000 pessetes concertada amb la Caixa de Pensions per a la Vellesa, i d'aquest fet, de la pròrroga d'aquest aval, neixen dues preguntes que jo m'he de permetre dirigir al senyor Conseller d'Agricultura i Economia.

Primer: quan es va concedir l'aval de què es tracta, no existia el Parlament de Catalunya i, per tant, jo crec que estava dintre les facultats del Consell de la Generalitat el concedir l'aval en aquesta operació. Però, venç aquest aval, s'arriba al terme fixat pel Decret publicat en el *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*, i aleshores es va a la pròrroga d'aquest aval. I, en anar-se

a prorrogar aquest aval, ja funcionava, precisament ja estava funcionant el Parlament de Catalunya. Jo entenc que si en algun cas té atribucions màximes el Parlament, si en algun cas el Govern ha de guardar les màximes atencions al Parlament, és, precisament, en les qüestions de finances, perquè aquestes qüestions representen i plantegen problemes que poden afectar al patrimoni de la Generalitat; i com sigui que la pròrroga d'aquest aval de 800,000 pessetes s'ha fet en uns moments en què existia, en què ja estava funcionant el Parlament de Catalunya, i és la pròrroga d'aquest aval una operació que pot afectar el patrimoni de la Generalitat, entenc jo que el Govern no ha complert estrictament amb el seu deure, en no portar en el moment determinat la pròrroga d'aquest aval, en forma de Projecte de Llei, a la Cambra perquè nosaltres deliberéssim i donguéssim l'aprovació.

Prou sé que es podrà dir que es tracta d'una pròrroga d'una operació ja concedida; però jo també puc dir que en termes bancaris una pròrroga és sempre una operació nova, perquè en venir el venciment d'una operació s'han d'estudiar les condicions de la pròrroga exactament igual que quan es comença a estudiar l'operació. I per això, creiem que, estant reunit el Parlament, aquesta pròrroga havia d'haver-se concedit després que el Parlament hagués aprovat el corresponent Projecte de Llei.

Aquesta és una de les preguntes que jo faig al senyor Conseller d'Agricultura i Economia. I repeteixo que la faig no pensant en aquest cas concret i particular del Sindicat aquest, sinó pensant en termes generals, perquè entenc que és precís que es marquin principis generals a què atènyer-se. I així, la pregunta que faig al senyor Conseller d'Agricultura i Economia és si creu que per els casos successius, estant reunit el Parlament, pot el Consell concedir o prorrogar un aval per Decret, sense sotmetre el corresponent Projecte de Llei a la deliberació del Parlament. Fixi's bé, senyor Conseller, que en realitat és una doble pregunta, o sigui si es pot concedir un aval, i també si es pot prorrogar un aval en moments en què el Parlament estigui reunit.

L'altra pregunta és la següent: L'operació de crèdit que va concertar la Unió de Colliters d'Avellanès del Camp de Tarragona, i a la qual va concedir l'aval la Generalitat, fou una operació lloable, encaminada a sostenir els preus d'un determinat producte, encaminada a venir en auxili, en un moment determinat, dels agricultors de la nostra terra; però un préstec de la natura d'aquest, és un préstec que en termes bancaris es denomina «crèdit de temporada», perquè està destinat, perquè té la finalitat de fer front en un moment determinat a la situació del mercat, a sostenir una baixa de preus i a permetre que els agricultors puguin esperar a què millorin aquests preus i puguin fer les seves operacions de venda en millors condicions. I el que primerament ens estranya en aquest cas és que una operació que en realitat és un crèdit de temporada, hagin passat dotze mesos i n'hagin de passar sis més, tota vegada que es concedeix una pròrroga de sis mesos, sense que aquest aval hagi finit ja. I a nosaltres ens sembla

que és massa llarg el termini de divuit mesos per un crèdit de temporada com és aquest. I no és això tot, sinó que per certs rumors, millor dit, per notícies certes que han arribat a les nostres orelles, en relació a aquesta operació, creiem que de la mateixa se'n poden derivar perjudicis, que pot representar un perill pels interessos de la Generalitat.

L'import del crèdit que va concedir la Caixa de Pensions amb l'aval de la Generalitat, ho varen cobrar els colliters que formen part d'aquell Sindicat amb la condició de què quan venguessin llurs productes i n'haguessin cobrat l'import, havien de retornar l'import del crèdit a la Caixa de Pensions, amb la qual cosa s'havia d'extingir l'aval concedit per la Generalitat. Però ara es diu que els comerciants als quals es va prendre una part de la collita d'avellana per aquests colliters, varen fer uns embarcs i aquests embarcs no anaven consignats a vertaders comerciants, sinó en gran part a comissionistes o representants seus; i el cert és que avui per una causa o altra existeixen dificultats perquè es pugui cobrar l'import d'aquestes avellanes; i així, aquestes dificultats, que són les que podrien explicar aquesta pròrroga de sis mesos a aquesta operació, poden posar en perill el dia de demà el reembors del crèdit, per molta que sigui la bona voluntat del Sindicat aquest i dels seus components.

Per tant, jo demanaria al senyor Conseller d'Agricultura i Economia que digués si el crèdit aquest continua essent de 800,000 pessetes i també que digués si sap si hi ha algun fonament en aquests rumors que circulen en el sentit que hi pugui haver alguna dificultat en el cobrament de les partides d'avellanes, i que contitueix la base d'aquesta operació.

El Sr. CONSELLER d'Agricultura i Economia: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: El senyor Conseller té la paraula.

El Sr. CONSELLER d'Agricultura i Economia: En contestar les manifestacions que ha fet el senyor Tallada en ordre a aquesta operació d'aval, jo no m'extendré en consideracions respecte el seu origen, perquè, com ell mateix ha dit, va ésser aquesta una operació beneficiosa...

El Sr. TALLADA: Sí, sí. No ho discuteixo.

El Sr. CONSELLER d'Agricultura i Economia: ... com ho demostra el fet que aquesta operació va fer pujar el preu de l'avellana de 38 pessetes a 40. Però en concertar-se aquesta operació es va descuidar una condició, i és que la Generalitat tingués el dret d'obligar a vendre l'avellana en arribar aquesta al tipus de cotització normal. Una part dels colliters va vendre l'avellana i va liquidar el crèdit a mesura que va anar venent el producte; però hi va haver una altra part que es va retardar en la venda, i ara, en venir la collita nova, encara hi han unes grans existències de l'anterior. Per aquesta raó, els colliters interessats, sobretot els de La Selva i de la part de Reus, es varen adreçar a la Generalitat demanant que no se'ls obligués a liquidar immediatament el crèdit, perquè de fer-se així es produiria una baixa molt forta en el preu del producte. I aquí està l'origen, aquí estan els motius de la pròrroga d'aquest aval.

De totes maneres, creiem que els interessos de la Generalitat estan completament garantits, perquè d'aquest crèdit en respon l'avellana amagatzemada. I en cas d'haver-hi dificultats, aquestes haurien sorgit amb posterioritat a la pròrroga de l'aval. I nosaltres posarem cura en assabentar-nos si en realitat existeixen aquestes dificultats i, en el cas d'existir, en saber de quin ordre són. Però, repeteixo que el dia que es va fer la pròrroga no n'hi havien, de dificultats, perquè es varen prendre els informes necessaris per a veure si hi havien les garanties suficients per anar a la pròrroga. En realitat, doncs, aquestes garanties existien. Ignoro si d'aquella data fins ara s'ha produït alguna dificultat. Però, tingui en compte el senyor Tallada i tots els senyors Diputats, que les existències d'avellanes estan com si estiguessin embargades per respondre a aquest aval i no es realitza cap operació sense la intervenció del delegat de la Generalitat.

La quantitat que faltava per cobrar, no eren les 800,000 pessetes, sinó aproximadament la meitat. Ignoro en aquests moments si passava una mica de les 400,000 pessetes o si faltava quelcom per a aquesta quantitat; però el fet és que aproximadament la meitat del préstec està ja liquidat.

Respecte al fet que aquestes operacions es realitzin sense sotmetre-les al Parlament, hem de dir que no existeix cap precedent ni cap disposició que ho impideixi; i en aquestes condicions varem creure que no hi havia inconvenient en portar a cap l'operació com s'ha fet. Però de totes maneres, si el Parlament creu que aquestes operacions s'han de sotmetre a la seva deliberació i aprovació, d'ara en endavant es farà. En principis generals, hem de dir que el Consell ha acordat no concedir nous avals perquè no som amics d'aquesta classe d'operació, entre altres raons perquè a la gent li sembla que quan la Generalitat avala, no fa cap sacrifici i, en realitat, adquireix un gran compromís.

Es varen fer aquestes operacions i altres amb el Sindicat de Martorell, perquè aquests Sindicats es trobaven en la impossibilitat de què es poguessin pignorar les existències que tenien, ja que, com tothom sap, la Caixa de Pensions no pot fer pignoracions d'aquesta classe, i per a evitar la situació en què es trobaven els Sindicats, la Generalitat no va tenir inconvenient en prestar-los el seu ajut, però sempre amb les degudes garanties.

Crec que amb això queden contestades totes les preguntes que m'ha fet el senyor Tallada.

(Ocupa novament la presidència el senyor Casanovas.)

El Sr. TALLADA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Tallada.

El Sr. TALLADA: Breus paraules per a contestar el que ha dit el senyor Conseller i agrair les explicacions que m'ha donat.

Algunes observacions hauria de fer a quelcom del que ell ha dit en referència a aquesta operació, però, com ja he dit al principi, jo no volia tractar l'assumpte amb caràcter particular, i, per tant, he de prescindir de les característiques d'aquesta operació especial per a situar-me al terreny dels principis.

Jo no tinc cap dubte sobre el que diu el senyor Conseller respecte a si és una atribució del Parlament el concedir autoritzacions que poden posar en

perill el patrimoni de la Generalitat, i crec que queda suficientment clar això de què és el Parlament l'únic que pot comprometre els béns de la Generalitat; però com que el que jo persegueixo és un resultat pràctic, prenc bona nota del que el senyor Conseller manifesta, o sigui que és criteri del Govern no concedir d'ara endavant cap altre aval no autoritzat pel Parlament, i això em satisfà en els meus desigs.

Sobre la revisió del Cens electoral i la interpretació d'un article de la Llei Municipal

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Riera.

El Sr. RIERA: Senyors Diputats: Es per a refermar un prec que vaig fer dies enrera al senyor Conseller de Governació i que, naturalment, suposo haurà estat traslladat per la Presidència...

El Sr. PRESIDENT: El prec va ésser traslladat per la Mesa amb tota diligència.

El Sr. RIERA: ...però el refermo, perquè el vull ampliar amb unes noves consideracions. Això m'obliga, naturalment, a reproduir-lo en part.

He de parlar principalment del que fa referència a l'article 7.^è de la Llei Municipal per tal que no es puguin trobar exclosos del Cens una infinitat de ciutadans.

El Sr. ARMENDARES: De l'Esquerra.

El Sr. RIERA: Veig que un company em diu que de l'Esquerra.

El Sr. VALLS I TABERNER: I de la dreta també. Tots ens en queixem. (*Rumors d'aprovació en la Minoria de Lliga Catalana.*)

El Sr. RIERA: Jo m'alegro de les afirmacions que s'acaben de fer per part de la Minoria de Lliga Catalana, perquè em vénen a donar la raó a allò que hauré de dir després.

Repeteixo que ens podríem trobar amb molts ciutadans exclosos del Cens i que, essent fills i havent viscut sempre en el mateix poble, tal com està l'article 7.^è de la Llei municipal, fa que no es pugui ésser, com és lògic en part, d'una banda elector, perquè no s'està en el Cens; però a més no és pot ésser elegible. Això, malgrat el bon sentit en què es troba inspirada la Llei Municipal, cal reconèixer que fa que es trobi a faltar un segon sentit que és de més pes, o sigui que no es pogués arribar a suposar mai que uns ciutadans poguessin ésser exclosos del Cens i per tant, quan es va fer aquesta Llei no havíem de pensar mai que una infinitat de ciutadans s'exclouessin del Cens electoral. Crec, per tant, que cal anar a una reforma del susdit art. 7.^è de la Llei Municipal. Quant a això, jo sé que estariem totes les Minories i la Majoria i el Govern del Parlament d'acord, perquè si algú no hi estigués d'acord crec que llavors donaria una raó a aquesta arbitrarietat o anomalia respecte a la confecció de les llistes del Cens electoral. Sí, tots hi estem d'acord, però no sóc jo qui hagi de fer la resposta per endavant del senyor Conseller de Governació, que bé sabrà allò que procedeix fer, però ja és una bona nota el que tots hi estiguem d'acord.

Jo desitjaria — i suposo que ho desitgem tots — que, quant a aquest primer extrem en què es diu que per a ésser Conseller Municipal cal estar inscrit en el Cens del Municipi, saber llegir i escriure, haver

complert l'edat reglamentària i estar inscrit en el padró de veïns, treient la primera part d'aquest mateix paràgraf i treient una altra part d'un altre paràgraf de la Llei, llavors tots els ciutadans fills d'un poble i que han viscut sempre en ell es trobarien amb què si no poden ésser electors, almenys podrien ésser elegibles. Aquest és el primer extrem de la pregunta que faig al senyor Conseller de Governació, extrem del qual ja vaig parlar dies enrera i que em va semblar que tota la Cambra hi estava d'acord.

Ara faig l'ampliació d'aquest prec sobre un altre extrem. Jo em temo que en aquest altre extrem — no sé si els senyors Diputats de Lliga Catalana, ni si el senyor Conseller de Governació, ni ningú de la Cambra compartirà la meua manera de pensar — es pot demostrar, d'una manera exacta, clara i terminant; que en la confecció de les llistes del Cens ha imperat — i jo no puc fer acusacions, perquè acusar sense proves és fer una mala acusació, però sí que del pensament ningú no en pot dubtar, perquè el pensament, d'un home, encara que no ho exterioritzi, gairebé pot justificar que aquell pensament ha estat traduït en un fet (i parlo d'això pel que hauré de manifestar a continuació) —, crec, dic, que en la confecció de les llistes del Cens electoral, per part de les Junes provincials del Cens electoral hi han hagut anomalies respecte a la confecció de les llistes electorals. Quan a Martorell es féu el Cens electoral, jo era Alcalde d'aquell Ajuntament. El Cens el feien uns funcionaris competents que sabien complir amb llur deure, que tenien, a més, l'obligació ineludible, com tenien tots els Alcaldes i tots els Ajuntaments, que el Cens es fes bé i honradament; jo recordo que cada dia se m'ensenyava el comès realitzat pels al·ludits funcionaris. Després de fet fou exposat al públic els dies que marca la Llei per tal de procedir-se a les rectificacions i inclusions procedents, i després ha esdevingut que una infinitat de veïns del poble de Martorell que constaven a les llistes — i això ho sap tothom, perquè foren vistes pels veïns —, quan han vingut les llistes de la Junta provincial n'eren exclosos una infinitat de ciutadans i ciutadanes.

El Sr. VALLS I TABERNER: Igual ha passat en altres llocs. A Barcelona, per exemple. Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: No hi ha debat.

El Sr. VALLS I TABERNER: Es per a formular un prec al senyor Conseller de la Governació.

El Sr. PRESIDENT: Després del prec del senyor Riera s'entrarà a l'ordre del dia.

El Sr. VALLS I TABERNER: Es que penso haver estat alludit directament.

El Sr. PRESIDENT: La Presidència no ha apreciat tal allusió.

El Sr. RIERA: El senyor Valls i Taberner acostuma a interrompre tots els senyors Diputats. Jo li agraïxo, perquè a mi precisament em dóna encara, en el bon sentit de la paraula, tema per anar exposant nous punts de mira, però vegi el senyor Valls i Taberner com jo no l'he interromput quan ell ha parlat.

El Sr. PRESIDENT: El senyor Valls i Taberner respecta el reglament de la Cambra com tots els senyors Diputats. Segueixi en l'ús de la paraula el senyor Riera.

(Entra el senyor Conseller de Cultura.)

El Sr. RIERA: En quant al segon extrem exposat, possiblement el senyor Conseller de la Governació contestarà que no hi ha temps per a fer una nova rectificació, però jo prego que si hi ha hagut negligència per part de qui sigui; es procedeixi d'una manera sincera i formal a corregir-la. I jo desitjaria, per part del senyor Conseller de Governació i per part de la Cambra, que tots estiguessin disposats a rectificar aquell extrem d'aquest article setè perquè poguessin, al menys, si no tenen el dret de poder votar, de poder emetre el seu pensament, tenir el dret d'ésser elegits aquells que siguin fills d'un poble, que hi residixin i que hi hagin residit sempre, si és que el poble vol elegir-los.

El Sr. CONSELLER de Governació: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Governació.

El Sr. CONSELLER de Governació: M'és plaent contestar avui el prec reiterat del Diputat senyor Riera i dir el meu criteri, ja que, tractant-se d'una Llei, és la Cambra l'única facultada per a fer la modificació consegüent. Ara que, evidentment, després de les reclamacions que han vingut al Departament de Governació, justificades en tots els casos — algunes àdhuc de senyors que són regidors alcaldes — de gent que, per una anomalia, que jo no imputo a ningú, que pot ésser un error d'impremta, s'han trobat que han estat exclosos de les llistes del cens, el meu criteri, davant d'aquesta veritable anomalia, és que ha d'ésser subsanada; i essent encara la Llei municipal només que fragmentària, existint, per tant, aquest Projecte de Llei, en part Projecte i en la major part encara Projecte de Llei del Parlament, i havent-hi una comissió dictaminadora, jo pregaria a aquesta Comissió...

El Sr. DURAN I VENTOSA: Demano per parlar.

El Sr. CONSELLER de Governació: ... que de conformitat, com sembla, de tota la Cambra en aquest extrem, es veïés la forma de facultar el Conseller de Governació perquè pogués fer l'esmena. Naturalment, aquesta dificultat hauria d'ésser salvada abans de les properes eleccions municipals, perquè d'altra forma, amb tot i reconèixer la justícia del cas, no podria actuar el Conseller de Governació per tractar-se d'una Llei votada pel Parlament de Catalunya, Llei que només pot modificar el propi Parlament, i que jo, respectuós amb ell, no he de fer cap modificació pel propi compte; això sí, dir el meu criteri. (El senyor Ibarra pronuncia unes paraules que no es perceben bé.)

Quant a la segona part del prec del senyor Riera, pot tenir la seguretat el senyor Riera i el senyor Ibars — que precisament aprofito aquest moment per contestar-li el prec que amablement va tenir el gust de fer-me quan jo per circumstàncies de govern no podia estar a la Cambra, dolent-me molt — que el Govern s'ha preocupat i aquest Conseller de Governació va mirar la possibilitat d'una rectificació dels Cens; rectificació dels Cens que primerament presentava un cert escrúpol per estar en període electoral, període electoral que

abarcava les altres eleccions, i que, per tant, podia ésser mal interpretada per un sector polític determinat, que ara no és cosa de discutir aquí, però que podia semblar una cosa de cacicat o de caciquisme feta i preparada per unes eleccions — cosa que no s'ha de creure de cap manera que hi pugui donar lloc — però, a més, tècnicament és impossible de resoldre. Aquesta és la dificultat essencial, perquè d'altra manera, jo m'hauria vist en la necessitat d'efectuar-ho; i quant a la part tècnica hi ha una dificultat encara més gran, que és l'haver de fer aquesta rectificació en el Cens solament a Catalunya, per dependre en part de l'Institut General Geogràfic i Estadístic d'Espanya. Aquestes dificultats d'ordre tècnic i després la premura de temps que dificultava enormement la impressió — que és l'única garantia que té el ciutadà de què les llistes siguin impreses —, ha dificultat que no sigués possible al Govern, amb tot i haver formulat inclús un projecte de Decret, aquesta rectificació del Cens, com hauria estat el seu gust, ja que efectivament se'n deriven un sens fi d'anomalies que han motivat reclamacions justificadíssimes davant del Departament de Governació. El Govern, d'altra part, no ha considerat tampoc prudent anar a un canvi del Cens a què s'alludeix en el Decret per la convocatòria de les properes eleccions municipals. Amb això crec que queda contestat el prec del senyor Riera i el prec del senyor Ibars.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Duran i Ventosa. Em cal advertir, però, que estem en un debat irregular, encara que és preferible que les diferents Minories procurin exposar llur opinió. (*Assentiment de la Cambra.*) Per això concedeixo la paraula al senyor Duran i Ventosa.

El Sr. SERRA I MORET: Demano per parlar.

El Sr. DURAN I VENTOSA: La transcendència de la qüestió plantejada pel senyor Riera i recollida molt oportunament pel senyor Conseller de Governació, crec que explica el que per un moment puguem infringir el Reglament, convertint aquest prec...

El Sr. PRESIDENT: No hi ha infracció, perquè és acord de la Cambra.

El Sr. DURAN I VENTOSA: ...en un debat, pel desig que tenim tots els Diputats de totes les Minories de donar totes les facilitats possibles per a l'exercici del dret del sufragi; i no temi la Presidència, perquè no anirem pròpiament a altra cosa que a fixar la posició d'uns i altres.

Realment, és una cosa molt sensible — i entro a l'examen de la segona de les qüestions plantejades pel senyor Riera, abans de la primera — que els ciutadans, per una circumstància o altra, tenint el dret de votar no ho puguin fer, però són les impureses de la realitat, que una vegada les reben els uns i altres vegades els altres. (*Lleugers rumors en la Majoria.*) No hi ha altre remei que subjectar-se a la idea que la naturalesa humana és imperfecta, i la naturalesa social i política ha de tenir necessàriament les seves imperfeccions. No hi ha altra manera de fixar el dret de l'elector que consignar-lo en unes llistes i aquestes llistes les han de fer unes determinades persones. Aquestes llistes s'escriuen i, un cop

escrites, s'obre un període de reclamacions. Les llistes estan bé? No hi ha res a dir. ¿Es fan reclamacions? S'atenen. Normalment hem de suposar que tots els Ajuntaments i totes les Junes municipals tenen totes les reclamacions que siguin justes. Però després hi ha un segon període, el qual és difícil de controlar. Ja veieu que, amb això, nosaltres venim a excusar els que avui tenen la responsabilitat de l'exercici del Poder; però certament hi ha un període que és difícil de controlar. Es quan aquestes llistes escrites passen a convertir-se en unes llistes impreses, perquè puguin tenir tota la fe necessària, perquè puguin servir el dia de les eleccions; en aquest moment — cal fer-se càrrec que, en el conjunt de Catalunya, s'han hagut d'imprimir, si no estic equivocat, un milió sis-cents mil noms — i es comprèn que dintre d'aquesta confecció de les llistes impreses hagi ocorregut algun error, però jo crec que ha sigut a tot arreu un error involuntari; una equivocació molt sensible per al qui en sofreix les conseqüències, però de la qual difícilment se'n podria exigir una responsabilitat a un caixista que s'hagi menjat un nom, en convertir la llista d'escrita en impresa.

Ara bé: teníem notícies particulars, els representants d'aquesta Minoria, del desig — no sabem que fos del senyor Riera, però és completament igual, de qualsevol Diputat que hagués sortit aquesta iniciativa hauria estat igualment atesa — de tractar-se del cas i que hi havia la bona voluntat del senyor Conseller de Governació per a cercar un mitjà per poder regular-ho. Confesso, amb la mica d'experiència que puc tenir d'aquestes coses, que jo no l'he sabut trobar. No crec que pugui existir; en el moment actual, almenys, no pot existir. Si aquesta qüestió s'hagués plantejat amb molts mesos d'anticipació, evidentment que es podia haver anat a una rectificació extraordinària, demanant l'autorització necessària, si de cas, al Govern de Madrid, del qual depèn, si no estic equivocat, la formació del Cens; però en el moment actual, vuit dies abans d'unes eleccions, no crec que hi hagi mitjà humà — no vull dir legal solament, sinó humà — per a donar aquesta garantia. Però com que m'ha semblat que aquesta era la mateixa opinió del senyor Conseller de Governació, no he de fer sinó dir, en nom de la Minoria de Lliga Catalana, que en aquest punt estem completament d'acord amb l'opinió del senyor Conseller de Governació i, per trist que sigui, crec que no podem fer més que recomanar a l'elector que es veu momentàniament desprovist del seu dret, que per aquest cas ha de tenir resignació. Seran electors d'unes opinions o de les opinions contràries; els uns i els altres no poden fer més que sofrir les conseqüències d'una cosa en la qual no hi tenen cap culpa, però que tampoc no podem donar la culpa ni al Govern ni al Parlament de Catalunya.

I queda l'altre extrem, segon extrem que en l'ordre de les explicacions del senyor Riera anava en primer lloc. Jo no puc recordar com fou — ni sé si alguns dels altres companys ho recordarà — que es redactà aquest art. 7.^è en la forma de la qual s'ha queixat el senyor Riera. Jo no ho recordo; confesso que no tinc prou present el per què es redactà en aquesta forma; però evidentment ha estat redactat i queda avui com a Llei del Parlament de Catalunya que, en forma que pot donar lloc a aquests defectes

de què es planyia el senyor Riera. En les Llei anteriors s'exigia simplement, per a ésser elegible, l'ésser inclòs en l'empadronament del respectiu Ajuntament; per què després s'ha posat que s'havia d'ésser elector i no solament elector, sinó figurar en les llistes? Jo no recordo, però com que no hi ha cap raó de pes que ens convenci de la necessitat de mantenir aquesta nova exigència que pot donar lloc a casos realment injustos i, a més d'injustos, injustificats, per la nostra part estem disposats a donar tota mena de facilitats al Govern de la Generalitat i al Parlament de Catalunya perquè això es pugui esmenar. Mitjà legal, en realitat no n'hi hauria més que una proposició o Projecte de Llei, perquè es tracta de la modificació d'un article determinat d'una Llei que ja és vigent. Hi ha temps per això? Tot depèn del pla parlamentari que hi hagi. Pel cas que no n'hi hagués per aprovar-ho abans de les eleccions, per la nostra part no tenim cap inconvenient en contreure el compromís de votar aquest Projecte de Llei, reduït als termes mateixos que el senyor Riera proposava, o sigui la supressió d'aquesta frase «d'haver d'estar inclòs en les llistes electorals», perquè, sinó es pot aprovar abans de les eleccions, quedi aprovat després, entenent-se que pel sol fet d'aquest compromís i de l'aprovació de la Llei abans de la presa de possessió dels nous Regidors, serà suficient perquè pugui convalidar-se l'elecció que en son dia s'hagi fet. Si amb aquesta fermança que la Minoria de Lliga Catalana m'autoritza per a donar, n'hi ha prou, crec que podríem tirar endavant. En altres cas, seria precis que es presentés el Projecte de Llei i quedés aprovat.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Serra i Moret.

El Sr. SERRA I MORET: Les dificultats en què ens trobem no em mouen a suspicàcies com al senyor Riera, perquè els que hem vist una mica el procés que ha hagut de sofrir la confecció del Cens electoral, sabem que aquest Cens electoral estava subjecte necessàriament a moltes imperfeccions. Recordeu que el Cens electoral, encara que seguia imprimint-se en les èpoques de la Dictadura, va sofrir diferents manipulacions i intervencions de les autoritats d'aquella època i que després, en fer-se un Cens electoral definitiu amb motiu de la proclamació de la República i d'haver estat concedit el vot als ciutadans de vint-i-tres anys, es va complicar enormement tot el mecanisme de confecció de llistes del Cens i va estar subjecte, com és natural, per la premura de temps i per la manca de mitjans, a moltíssimes imperfeccions i a moltíssimes incorreccions. Jo he tingut ocasió de comprovar llistes emanades de les Junes Municipals del Cens que no tenien cap mancament, que no hi havia cap falta, i que després, en traduir-se en llistes impreses, han sortit completament deformades. No m'atreveixo a pensar, perquè crec que seria un pensament pueril, que ningú de la Junta provincial del Cens hagués tingut interès en modificar aquelles llistes definitives, en primer lloc perquè no sabien la filiació política dels ciutadans, en segon lloc perquè aquesta filiació canvia continuament, i en tercer lloc perquè no es dedica a aquests afers la Junta provincial del Cens. Per consegüent, són defectes de mecànica, són defectes d'impressió. Hi ha hagut casos en què s'han menjat tot una lletra, n'hi ha hagut en què s'han menjat famí-

lies senceres, i ha estat el caixista, simplement, qui ha comès aquestes faltes.

Però ara jo he de fer veure a la Cambra l'enormitat que representaria el que nosaltres en haguéssim de subjectar a aquestes faltes, perquè si la voluntat dels ciutadans, si els estats d'opinió, si les manifestacions d'estat d'opinió, depenen de les faltes que pugui cometre un caixista, tanmateix nosaltres estaríem exposats a coses fortuïtes i sobretot tan insignificants que podrien modificar tota la geografia política del nostre país. Per consegüent, per això hi ha un cos deliberant, per això hi ha un Parlament per a preveure aquestes faltes i per a corregir-les. En el cas actual, com feia notar el senyor Duran i Ventosa, diu l'article de la Llei Municipal que per a ésser Conseller cal estar inscrit en el cens electoral del Municipi, saber llegir i escriure, haver complert vint-i-tres anys d'edat, estar inclòs en el padró municipal amb tres anys d'anticipació. Si jo hagués d'anticipar la meua opinió, no corregiria per res aquest article, perquè aquest article, com tots, presuposa que les llistes electorals del cens estan ben fetes, i que si no ho estan, per això som els homes, per a corregir els defectes que tinguin, i com que no hem d'estar continuament vigilant si ens posen o no a les llistes electorals, perquè això suposaria una enormitat de feina, perquè suposaria anar darrera de tot, i la Llei no preveu que a les llistes definitives s'hi pugui fer cap classe de reclamació, ens podríem trobar tots o una gran part dels ciutadans exclosos d'aquestes llistes i no podríem participar en l'administració dels respectius Ajuntaments. Ho hem de corregir, és un deure nostre corregir-ho, i no hem de corregir l'article, que al meu entendre està bé; hem de corregir la realitat que priva a molts ciutadans, pel fet de no estar en les llistes del cens, de poder tenir representació en els Municipis respectius, homes que com diu el senyor Riera, són fills de la població, han figurat al padró municipal, han figurat a les llistes del cens i que ara, per un precepte de la Llei, que no està malament, es troben que per la falta comesa en la confecció definitiva de les llistes no figuren en el cens i no poden ésser regidors. No cal dir que el més elemental sentit comú indica que això no pot ésser, que tots aquells que d'una manera justificada, que per això hi ha altres preceptes en aquest mateix article, com el de què figurin en el padró amb tres anys d'anticipació no puguin ésser elegits si per una falta involuntària del caixista no figuren en les llistes del cens. Al meu entendre, això està clar i crec que tots els sectors de la Cambra hi estaran conformes. Amb una disposició del Conseller de Governació, a la qual crec que tots unànimement donaríem autorització, crec bastaria.

Ara bé, si en això estem d'acord, i crec que no hi ha oposició de cap mena, hi ha el segon aspecte, que és saber si aquests ciutadans poden votar o no. És realment una cosa complicada, però després de les eleccions passades, si nosaltres haguéssim atès aquest problema amb alguna urgència potser hauria estat possible de corregir-se. En les poblacions de reduït nombre d'electors o de veïns encara fora possible corregir-ho, al meu entendre, sí...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret : Hi ha d'haver un període de reclamacions.

El Sr. SERRA I MORET : Si, senyor Coromines. Aquest període, però, no hi hauria d'ésser, al meu entendre, en aquests casos, i m'explicaré. Si un ciutadà porta una certificació de l'Alcalde o de l'Alcalde de barri...

El Sr. TRIES DE BES : De l'Alcalde de barri, no.

El Sr. SERRA I MORET : ...en la qual consti que aquell ciutadà figura en el padró municipal amb tres anys d'anticipació, és un document públic irrefutable...

El Sr. TRIES DE BES : L'Alcalde de barri no ho pot dir això.

El Sr. SERRA I MORET : Si no ho pot dir l'Alcalde de barri, ho pot dir el funcionari corresponent de la ciutat de Barcelona i de les poblacions grans, o el cap del Negociat corresponent. És un document, és un document de fe pública...

El Sr. VALLS I TABERNER : Per identificar la personalitat.

El Sr. SERRA I MORET : ...irrefutable. El que figuri o no figuri en el padró municipal és una cosa que no es pot posar en dubte. Es poden posar en dubte altres condicions d'un ciutadà, però aquesta no; aquesta no es pot posar en dubte. Però, a més, si el ciutadà que figura en el padró municipal amb tres anys d'anticipació figura en les llistes del cens electoral anterior...

El Sr. TRIES DE BES : Molt bona fe!

El Sr. SERRA I MORET : No es bona fe, sinó que són coses comprobables. Si figura en les llistes electorals del cens anterior, aleshores vigent, vol dir que aquell ciutadà té dos motius d'una claríssima evidència per a poder exercir els seus drets i no es necessita període de revisió per aquest cas, perquè no podem nosaltres establir períodes de revisió de documents públics i fefaents, no podem establir cap període de revisió per aquest document. L'home que identifica la seva personalitat i que porta, a més, un document de l'administració en el qual es justifica també que ell figurava al padró municipal amb tres anys d'anticipació i que figurava a les llistes electorals anteriors a les vigents, aquell home té, al meu entendre, el dret d'exercir el sufragi. (*Rumors.*) Però no insistiré en aquest punt, perquè si això no hagués de tenir unanimitat, val més que no hi insistim. Jo només he de insistir en aquelles coses, en les quals tots ens podem entendre. Jo estic convençut que aquí tots obrem de bona fe i que tots desitgem, senzillament, que no es vegin privades dels seus drets aquelles persones que els tenen dintre de la legalitat. Aquest és el nostre concepte i crec que en això hi ha unanimitat perfecte. (*Rumors d'aprovació en tota la Cambra.*) Si en alguna cosa tenim dubtes, deixem-la, però crec que no tenim cap dubte respecte al primer extrem, és a dir, que poden ésser Regidors tots aquells que figurin al padró municipal amb tres anys d'anticipació, encara que per una omisió — que no vull saber si és voluntària o no ho és, perquè en aquest cas no ens interessa gens — no figuri en les llistes del cens en l'actualitat vigents. Amb això hi estem tots d'acord. (*Rumors d'assentiment.*)

Doncs és simplement, al nostre entendre, la

manifestació que cada una de les respectives Minories ha fet, de donar, pel que a nosaltres atany, una plena autorització al Conseller de Governació perquè amb la seva discreció, amb la seva correcció i amb la interpretació que ell farà del nostre pensament, poguem, indubtablement, tenir aquest problema resolt d'acord amb totes les fraccions de la Cambra.

El Sr. LLORET : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Lloret.

El Sr. LLORET : És per a recolzar les manifestacions que acaba de fer el senyor Serra i Moret amb l'assentiment general de la Cambra, en nom de la representació que porto, respecte al punt concret que fa referència a aquells que es troben privats, per una interpretació de la Llei, del dret de poder figurar a les corporacions municipals, precisament per haver deixat de figurar en les llistes del cens. Ara, en quant a l'altre punt que ha tractat aquí el senyor Riera, jo no veig la possibilitat que es pugui fer, perquè la condició d'elector s'ha de provar precisament per la llista electoral. Aleshores ens trobaríem que moltes persones que en el moment oportú no han fet la reclamació del seu dret, vindrien a reclamar, i així ens trobaríem amb una revisió abusiva del cens. Tenim ja els terminis; tenim les èpoques, tenim les disposicions, que hi són per a això, perquè es compleixin. En canvi, el que fa referència a la manera de poder actuar dintre de les corporacions mitjançant la prova de l'estat legal, de les condicions necessàries per a poder desempenyar el càrrec públic, això és claríssim, i per això jo crec que amb una senzilla disposició del Conseller de Governació ni hauria prou.

El Sr. RIERA : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Riera.

El Sr. RIERA : Jo vull donar les gràcies al senyor Conseller de Governació per la bondat que ha tingut al donar-me unes explicacions respecte al meu prec, i jo estic molt satisfet de què tots els sectors de la Cambra, davant d'un modest prec meu, que naturalment és una cosa que tothom ha reconegut que té una certa importància, tots els sectors de la Cambra, dic, hi hagin intervingut. Jo em felicito de què haguem arribat, en quant al primer extrem, a un punt de conformitat per part de tots els sectors. En quant al segon extrem, ja he manifestat el meu criteri i jo crec que es podria anar a la solució que deia el meu company i estimat amic senyor Serra i Moret, és a dir, que al menys tots aquells que figuraven a les llistes del cens anterior, mitjançant un certificat de l'alcaldia conforme aquell individu és veí d'aquell poble, que vol dir que no se'n ha mogut durant aquell període de temps, al menys en aquest cas, sense necessitat de rectificació de cap mena, aquell que està exclòs del cens pogués també tenir dret a la seva emissió de pensament, dret de ciutadania. Per tant, res més he de dir, sinó donar les gràcies al senyor Conseller de Governació i a tots els sectors de la Cambra per haver intervingut en aquest prec meu d'evident importància.

El Sr. CONSELLER de Governació: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Governació.

El Sr. CONSELLER de Governació: Agraeixo a la Cambra la facilitat donada per tots els sectors polítics, a fi i efecte de subsanar aquesta deficiència que podia presentar l'interpretar la Llei municipal. De totes maneres, i malgrat que es faci això per aquesta sola vegada, jo crec que si no és inscrit al cens electoral, sigui perquè està mal fet o per altres circumstàncies, forçosament es requereix, al menys, una esmena a la Lei per a emetre el seu pensament. I ho dic en aquest sentit, perquè hi ha dos aspectes. El senyor Serra i Moret ha dit: no pot estar inscrit al cens electoral, a les llistes definitives, però ho pot estar a les originals. Aleshores no hi hauria conflicte; de fet aquella persona està inscrit en el cens electoral, és a dir, que jo també estic disposat, recollint el segon aspecte del que ha dit el senyor Riera, a fer un aclariment en el sentit que quan estiguin a les llistes originals que es conserven del cens, les còpies de les quals són els Ajuntaments — si és, per exemple, per un nom canviat, per haver saltat un nom — pugui aquell home, mitjançant una certificació de què hi figura, que es pot anar a comprobar en tot moment...

El Sr. SERRA I MORET: Una certificació del cap del servei d'estadística.

El Sr. CONSELLER de Governació: Sempre que figurés a les llistes originals fetes per al Cens electoral, evidentment havia d'haver estat inclòs a les llistes electorals, i, per tant, en aquest cas no hi hauria conflicte. El conflicte fóra quan, com en casos que a mi han arribat, en fer el Cens s'han deixat un carrer. Aleshores no hi ha solució, i per això forçosament hi ha d'haver una modificació de la Llei electoral o almenys una disposició transitòria aprovada pel Parlament per a preveure aquests casos, encara que sigui solament per a aquestes eleccions, perquè després ja es podrà preveure que el Cens electoral estigui ben fet. El senyor Serra i Moret deia que no calia una modificació de la Llei...

El Sr. DURAN I VENTOSA: Quant a l'ele-gibilitat.

El Sr. CONSELLER de Governació: ...que la Llei estava ben feta, i jo dic que si no cal una modificació d'aquesta Llei, almenys per aquesta vegada, éssent una Llei del Parlament — i de fet jo passaria per damunt d'ella —, no veig altra possibilitat que fer una altra disposició aprovada pel Parlament en aquest sentit, encara que sigui transitòria. Parlava el senyor Serra i Moret de què no tots els Censos han estat mal fets; evidentment. Però nosaltres no podem evitar que aquest ho sigui, i, per tant, si no podem modificar l'article de la Llei, suposant que d'aquí en endavant en el Cens que es faci a Catalunya s'hi posarà tota la cura necessària i hi hauran els períodes de reclamacions que calguin perquè sigui ben fet, si no es vol treure aquest primer paràgraf de la Llei, almenys hi ha d'haver una disposició, votada pel Parlament, que a mi em permeti fer el que es demana. Jo només dic això com aclaració del que ha manifestat el senyor Serra i Moret, de no tocar la Llei electoral; jo crec que això podria anar millor

a la Comissió Municipal perquè pogués dictaminar sobre el particular, a fi i efecte d'arribar a una unanimitat de criteri sobre aquesta disposició.

Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió especial sobre el Projecte de Llei de Contractes de Conreu

El Sr. PRESIDENT: No trobant-se al saló el senyor Abadal, té la paraula, per a rectificar, el senyor Romeva.

El Sr. ROMEVA: Senyors Diputats: Jo m'he de referir en aquesta rectificació, a les paraules que en la seva resposta a aquells que havien intervingut en aquest debat, tingué l'amabilitat de dirigir-me el senyor President de la Comissió.

El senyor President de la Comissió es referia a aquelles objeccions principals que jo havia fet al Projecte, recollint després aquell assentiment que jo havia de donar, perquè responia a les meves intimes conviccions i responia, també, al criteri del meu Partit en aquest aspecte, a aquella tendència general del Projecte, que anava encaminada a unes solucions del problema de la terra que assegurin l'estabilitat del conreador i contribueixin a convertir en propietari de la terra aquell que la treballa.

Una de les meves objeccions, recollida pel senyor President de la Comissió, és aquella que es referia a la manera com, segons la Llei, ell valorava el just-preu de l'arrendament i es valorava la terra en el moment en què el conreador feia ús d'un dret d'adquisició que se li donava. Aquestes objeccions havien de constituir una totalitat, perquè en la Llei ja venia articulat d'aquesta manera, perquè tots aquests fets es fan solidaris, com es fan solidaris també per necessitat de la manera com es constitueix el Tribunal que ha de jutjar els conflictes que porti l'aplicació d'aquesta Llei. Per això jo feia unes observacions que continuen en peu, sobre la forma com es portava, segons el dictamen, la determinació del preu just d'arrendament.

El senyor President de la Comissió en la seva intervenció volia desfer els meus dubtes recordant-me que aquest preu era una cosa revisable de sis en sis anys. Jo ja em feia càrrec d'aquest aspecte, però això no ateny a la part essencial de la meua objecció. Té, però, una explicació que a mi em fa pensar que jo no he comprès bé alguns aspectes d'aquesta Llei, en allò que es refereix a aquest aspecte que estem tractant, perquè tal com ho diu el senyor President de la Comissió sembla que és al cap d'aquests tres períodes de sis anys, revisats successivament i prorrogats successivament, que entra el dret d'adquisició, i aleshores, naturalment, la seva argumentació tindria una força i una part, i és que la dificultat i la gravetat que tinguessin els errors, gairebé inevitables, que portés el sistema de valoració, estarien atenuats per una distància en el temps que permet corregir moltes coses. Però jo he de confessar que no ho he vist clar així en la Llei, com no he vist clares moltes altres coses que diu la Llei.

Hi ha aquest aspecte, que és el que fa referència a un subarrendament. Jo no seria partidari que subsistís cap mena de subarrendament, però jo deia en la meua intervenció de l'altre dia que

el que jo trobava injust és que hi hagués una fórmula de subarrendament que representava un tracte a favor de l'arrendador, que no trobava la seva correspondència amb el tracte que es feia al propietari, és a dir, que al propietari no se li concedia el dret d'apartar, aquest apartament que es fa de les terres incurses en el dret d'adquisició, si ell no les conreava pròpiament aquelles terres, i en canvi admètiem que hi hagués un arrendatari que, amb una condició que implicava un cert tracte de societat, pogués subarrendar. I jo deia aleshores: Perquè no diem també al propietari que, amb unes condicions determinades que impliquin una col·laboració i una fixació d'ell en aquella terra no pot arrendar aquella part de la terra que correspondria a allò que se li dóna dret a apartar quan ell no la treballa? Em contestà el senyor President de la Comissió, que aquest subarrendament que s'autoritza aquí és un subarrendament especial, concretat a un cas precís, però jo he de recordar-li que la Llei no explica el cas; la Llei es limita a dir que podrà subarrendar aquell que contribueixi amb una cinquena part, em sembla que diu, a les despeses d'explotació.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Aquest és un dels casos.

El Sr. ROMEVA: Però és un cas que existeix en la Llei i que després els que hauran d'aplicar-la hauran d'atenir-s'hi a la lletra i no tindran a llur mà l'explicació de si això correspon a unes circumstàncies determinades i precises.

Em parlava també d'aquelles objeccions que jo feia al perill de minifundisme i em donava com una raó per no témer-lo, aquell esperit, no ja conservador sinó augmentador de la classe pagesa, un esperit que se serveix mitjançant institucions jurídiques, que són les que recordava el doctor Carreres. Però em penso que el doctor Carreres deia i retreia aquest esperit com una il·lustració d'una psicologia, d'una manera d'ésser de la classe pagesa, però no perquè nosaltres haguéssim de posar estímuls a algunes institucions perquè se sortissin de la missió pròpia, de la missió per a la qual té la justificació d'existir i que respon a uns serveis que ha prestat. Perquè aquests augments que es fan per la via matrimonial descansen en una altra institució, que és la de l'hereu. Aquesta institució de l'hereu ha prestat grans serveis a Catalunya, però les circumstàncies han anat variant i hi ha molts llocs on la institució de l'hereu no presta aquests serveis. Hi ha molts llocs on la institució de l'hereu és la defensa del patrimoni familiar, perquè aquest patrimoni ja no abasta més que per sostenir una família; però fora d'això, moltes vegades la institució de l'hereu no serveix més que perquè els fills siguin tractats com si no fossin fills d'un mateix matrimoni. De manera que jo no aniria a suprimir la institució de l'hereu, però no posaria tampoc estímuls perquè aquesta institució servís per a coses que no són aquella raó que té d'existir i que són les que la justifiquen.

El senyor President de la Comissió recollia una declaració que jo feia, d'una disposició d'aspecte favorable a col·laborar en tot allò que anés a convertir aquest dictamen que estem discutint en una cosa que, realitzant la seva finalitat essencial, tingués una garantia de subsistència, d'aplicació justa i de benefici

pel bé general, i jo he d'agrair les disposicions que ell rebellava en la seva resposta, d'acolliment i d'acord amb aquestes disposicions meves. Però jo crec que aquesta feina de correcció i d'adaptació ens serà molt difícil a tots si s'ha de valer com a patró per ella aquest dictamen, tal com s'ha presentat; perquè jo en aquest dictamen trobo, cada vegada que el lleigeixo, més dificultats en ordre a la precisió en molts aspectes i he descobert, per les intervencions d'altres senyors Diputats que han pres part en el debat, que se'n troben moltes que encara jo no havia observat.

Hi han coses, com per exemple un article que jo volia impugnar però que després no ho he fet, perquè en una conversa amb un senyor Diputat de la majoria de la Comissió, he descobert que la intenció d'aquesta era voler dir una cosa que no diu. Així, per exemple, hi ha l'art. 49 que diu que el propietari pot apartar del dret d'adquisició terres susceptibles d'ésser adquirides fins el límit màxim de la meitat del valor d'elles, el valor de les quals no excedeixi de 60,000 pessetes, encara que dita meitat fos inferior a aquesta quantitat. Aquest dret de reserva per part del propietari està condicionat al que disposen els arts. 14 i 15 d'aquesta Llei.

Jo, llegint això, no sé interpretar-ho d'altra manera, sinó que si un propietari és tan pobre que la meitat de la seva terra no arriba a 60,000 pessetes, no podrà apartar per valor de 60,000 pessetes, però a mi em va dir un Diputat de la majoria de la Comissió, que això no ho volia dir l'article i així jo no sé el que vol dir aquest art. 49. Jo trobo en el conjunt del dictamen una sèrie de dificultats d'aquest ordre. Jo he cercat aquí una posició general de concòrdia d'anar a acceptar les tendències generals del Projecte cercant-li una posició que satisfaci a tots, perquè nosaltres pensem que fóra molt convenient que tots atenguéssim aquelles veus que s'han sentit aquí i anéssim a veure si es podia enfocar la discussió d'aquest Projecte a base d'una cosa — i jo voldria que cap dels senyors Diputats de la majoria de la Comissió es prengués a mal aquestes paraules —, a base d'una cosa que resultés més meditada del que sembla aquest dictamen.

Aquesta és la meva suggestió...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Que es facin esmenes.

El Sr. ROMEVA: ... i jo em penso...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: És que no hi ha cap més camí.

El Sr. ROMEVA: ... que no hi haurà més remei que arribar a la discussió a base d'esmenes. Però a mi em fa l'efecte que si es volgués es podria anar a una refusió d'aquest dictamen que faria menys pesada i feixuga la tasca aquesta que el que representa haver-la de modificar a base d'esmenes, que jo, amb la meua modesta intervenció, no defujo. És la Comissió i la Majoria de la Cambra la que ha de veure el que és més convenient al seu entendre.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Carreres i Artau, per rectificar.

El Sr. CARRERES I ARTAU: L'amable intervenció que el senyor Conseller de Justícia i Dret va tenir l'altre dia amb motiu del meu discurs, no per contestar — deia si no vaig comprendre malament — si no sols per treure el mal efecte que li havia produït, m'ha donat motiu a

què jo modestament interpretés que el meu discurs havia produït algun efecte. Però el senyor Conseller de Justícia i Dret es va permetre un qualificatiu ja no tan amable, ja que va qualificar la meua intervenció de novellesca, i va dir que era pura novella moltes de les coses que jo havia expressat. En mala hora el senyor Conseller de Justícia i Dret ha esmentat l'art de fer novelles amb motiu de la discussió, ben prosaica per cert, però molt vital de la Lliga Agrària.

El dia que s'escriguí la història de les temptatives de les reformes de Llei Agrària, des de l'adveniment de la República, el cronista imparcial s'haurà de donar compte necessàriament de dos fets sincrònics i altament sorprenents; i és que havent estat els destins de la Llei Agrària en mans de dos catalans, un que ocupava el Ministeri d'Agricultura a Madrid, i un altre que ocupa — i per molts anys pugui ocupar-la —, la Conselleria de Justícia i Dret al nostre poble...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: La Llei Agrària, no.

El Sr. CARRERES I ARTAU: ... mentre a Andalusia passaven fets...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: He dit que Llei Agrària, no.

El Sr. CARRERES I ARTAU: No intervenia en la Comissió?

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Llei Agrària d'allà, no.

El Sr. CARRERES I ARTAU: D'aquí; em refereixo a aquí.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Com què es parlava de Madrid.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Doncs, el cronista imparcial podrà constatar aquests fets, que mentre els camps d'Andalusia sagnaven i es cometien tota classe de sabotatges i mentre la disparitat entre les nostres coses agràries s'obria camí cada dia, el senyor Ministre d'Agricultura de Madrid, d'una manera impassible, escrivia drames romàntics; i el senyor Conseller de Justícia i Dret... (*Rialles*.)

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Ja els tenia escrits.

El Sr. CARRERES I ARTAU: ... de la Generalitat de Catalunya podia escriure amb tota tranquil·litat novelles surrealistes. Aquesta és la funció novellesca única que jo conec en la doble elaboració de la Llei Agrària, la del punt de vista espanyol i la del punt de vista català.

El Sr. CONSELLER de Cultura: Això és un reclam. (*Rialles*.)

El Sr. PRESIDENT: S'esgotarà l'edició. Segueixi el senyor Carreres i Artau.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Pel demés, el senyor Coromines ja sap, que sóc un dels seus devots personals i que tinc a molta honra i profit haver seguit la seva tasca literària.

Jo he seguit en l'explanació de la meua modestíssima dissertació o en el meu modestíssim discurs o com volgueu qualificar-lo, un criteri que m'atreveiria a qualificar de realista; un criteri que el senyor Coromines en cosa agrària ha seguit en altres èpoques, potser millors que l'actual, senyor Coromines. Jo recordo amb molta fruïció

haver seguit el seu primer període literari, la seva tasca literària, quan la V. S. escrivia en la «Revista Blanca». Vaig una mica lluny, veritat senyor Coromines? Jo recordo haver-li llegit un assaig de Permeologia catalana que era un intent per arribar a la psicologia íntima de la classe pagesa del nostre poble; i recordo entre altres, els assaigs — i la V. S. té la mà trencada per aquest gènere realment difícil i alat —, recordo haver llegit, com amb un criteri realista i amb una espiritualitat pràctica, la V. S. desentranava les institucions jurídiques i socials a través del «Poema del Mio Cid» i amb un anàlisi perfectament realista desentranava el sentit de la riquesa mobiliària en l'agricultura en les classes agràries castellanes. Senyor Coromines: jo no he fet més que seguir aquestes petjades i complaure'm esmentant aquí aquestes coses. Jo puc ésser molt modest en les meves coses, però procuro no improvisar mai, i encara que Lliga Catalana em va encarregar el torn d'unes hores realment molt curtes, jo no m'atreveiria mai a acceptar aquest alt comès sinó hagués tingut una certa preparació remota d'aquestes coses i fins una certa experiència d'investigador i de coneixedor directe de les coses dels altres.

Efectivament, tot el que jo aquí vaig dir de la pagesia catalana i dels contractes de masoveria i de la parceria, respon a aquell mètode realista que jo he après d'un dels homes més grans que ha produït la història del segle XIX a Espanya. Em refereixo a la figura gegantina, que potser està més a prop de vosaltres des del punt de vista que podríem dir-ne sentimental-polític, però potser no tan a prop com jo el tinc del cor i de la intelligència des del punt de mira doctrinal, En Joaquim Costa.

Es en el seu estudi sobre el dret consuetudinari de l'Alt Aragó, és en la seva obra sobre el collectivisme agrari a Espanya, obra de tons sentits i profètics, en la que jo he après l'estudi d'aquesta mena de coses, avalades amb una altra consideració: en la de què jo he aprofitat la circumstància d'ésser a casa meua propietaris rurals — i crec que això no és cap delictes — per a intimar directament amb el pagès.

Vosaltres, i, sobretot, el senyor Armendares — que sento molt que no estigui present aquí —, el senyor Armendares feia una objecció d'aquelles que no costen gaire de fer en dir: «Oh!, aquest és el vostre pagès!». Es clar que és el nostre pagès; és que jo he tractat amb ell seient-lo a la meua taula, i jo m'he seguit a la seva més d'una vegada per a escoltar-lo, i és en aquest tracte íntim i quotidià que he après les coses del pagès i he fet aquí una síntesi que no és cap generalització, sinó que respon a un estat real de les coses jurídiques a Catalunya.

També lamento que no estigui present el senyor Serra i Moret...

El Sr. RIERA: Entrarà de seguida. Es troba reunit a una Comissió.

El Sr. CARRERES I ARTAU: ...perquè no vull passar sense rectificació quelcom del que va dir aquí sobre la masia catalana.

Però anem al fons de l'assumpte. Jo deia que el defecte fonamental del Projecte és que mata l'espontaneïtat jurídica catalana; és que la diversitat de contractes de conreu no hi cap, esta constrenyida...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: ¡Si

això no és cert! Ja tornem a entrar en la novella. (Rialles.)

El Sr. CARRERES I ARTAU: El senyor Corromines em semblava que em deia que sí. I bé, o la V. S. em rendeix a mi, o vaig a veure si jo tinc la sort de rendir la V. S., perquè vaig a reduir-lo a uns termes molt apremiants i veurà com.

Deia el senyor Serra i Moret, semblant més bé un Conseller de Justícia i Dret que no pas el Cap del Partit socialista a la Cambra — paper que més aviat hauria reservat al senyor Simó i Bofarull —, deia el senyor Serra i Moret, que el Projecte no limitava la llibertat de contractació, ja que en ell hi caben totes les normes de contractació. Això deia el senyor Serra i Moret, i lamento que no estigui present a la Cambra, perquè tenia molt d'interès en referir-me a aquesta afirmació per la persona de qui ve, per l'alta experiència parlamentària que té i per l'experiència que de les coses pageses també té.

Doncs bé; jo dic el següent: Si realment en el Projecte hi caben totes aquestes formes i hi caben les formes de parceria de la comarca de Vic, i hi caben les diferents formes dels contractes de masoveria, ah!, llavors estariem al cap del carrer, com es diu vulgarment. Però si jo demostró que tot això no hi cap i vosaltres us rendiu a l'evidència, caldrà no pas esmenar el Projecte, sinó retirar-lo, i no pas retirar-lo d'una manera deshonrosa, sinó amb una d'aquelles retirades que honoren un Parlament, perquè en aquesta Llei és el Parlament mateix el que ha de tenir interès en desfer aquest pesombre de la qüestió agrària a Catalunya.

Doncs bé; he dit que jo havia pensat un mètode d'encerclament que obliga, o bé a què el senyor Conseller de Justícia i Dret confessi — i el mateix dic als dignes components de la Comissió, i en referir-me a ella em refereixo també a tota la Comissió, sobretot a la part de la majoria de la Comissió, a la majoria de la majoria de la Comissió, per entendre'ns millor, perquè vaig explicar que dintre de la majoria hi ha una minoria.

Jo dic que si es presenta un contracte fidedigne de masoveria i aquí el tinc, autèntic, amb la firma de les parts contractants, i us faig un esquema de les prestacions; si vosaltres demostréu que aquest contracte cap dintre del Projecte, m'asseuré i quedaré molt tranquil. Però si em sortiu per incidència dient que algunes d'aquestes prestacions són feudals...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: O il·legals.

El Sr. CARRERES I ARTAU: O il·legals; però jo vinc aquí per a explicar-ho i noteu que una cosa és allò il·legal i una altra allò revisable; llavors us haureu de rendir a l'evidència.

Es un contracte de masoveria que jo conec perfectament i afecta la Comarca del Montseny. L'esquema es pot reduir al següent: Es paguen els terços de totes les viandes. Per parets, o sigui la casa, 80 pessetes. I ara anem a una cosa que el Parlament ha de permetre que li digui amb alguna precaució, per tal de no excitar la hilaritat de la Cambra, i és que dels tres porcs d'engreix n'hi ha dos per al masover i un per a l'amo, això que fa tanta gràcia i que de vegades se'n diu «el porc de l'amo». També s'estipula el subarrendament de les herbes... Aneu veient la complexitat, vosaltres que amb un cop de ploma esborràveu tot això. I la facultat per part del ma-

sover i de l'amo d'arrendar les herbes, vol dir que els ramats que baixen del Montseny durant un mes i mig, se'ls permeti pasturar i que la ganància de 60, 70 o 80 duros, va a mitges entre l'amo i el masover. I també es parla per part del masover de fer uns jornals per a tenir en bon estat una carretera comunal que tenen uns quants propietaris d'allà, i la resta la fa el propietari.

Un altre incident curiós és que aquest masover és també propietari i a la vegada co-propietari d'aquesta carretera, de manera que hi contribueix com a propietari petit i com a masover. Ja veieu si els contractes de masoveria tenen una complexitat sorprenent, cada vegada més sorprenent, sobretot si jo anés destriant i destriant.

Hi ha també al costat de tot això — i lligat amb tot això, perquè és indisoluble — l'explotació del bestiar, la cria i recría del bestiar boví, la qual explotació va a mitges; és comprèn, les bèsties a mitges i els guanys són a mitges. Si hi ha malaltia i s'ha d'anar a buscar el menescal, es paga també tot a mitges. Si no basten els grans de la masia i se n'han de comprar, es va també a mitges. L'amo paga la contribució, com és natural. Encara hi ha més complexitat. En aquesta finca hi ha el que se'n diu les artigues, i les artigues comporten que l'artigaire, després de fer quatre o cinc esplets, durant quatre o cinc anys ve obligat a pagar de vegades un quint de la vianda que percebeix l'amo. A vegades el percebeix a mitges, però sempre la palla va a la masia i serveix per a la cria i recría del bestiar. Dic això perquè ja veieu si és rica la complexitat d'un contracte de masia, d'una masia que tampoc es pot posar com una de les més grosses, però que tampoc és de les més petites.

Com veieu, aquí, dins del comú denominador de pagar a l'amo hi ha una sèrie de quantitats heterogènies. Creu el senyor Conseller de Justícia i Dret que aquest contracte és injust o que hi ha alguna cosa que repugna a la consciència jurídica, alguna cosa que mereix ésser caducada per feudal o pel que sigui? Jo, amb molt de gust li contestaria i li donaria explicació de totes aquestes explicacions. Ho creu, potser, el senyor Cerezo?

El Sr. BRU: L'art. 5.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Ja li contestarem.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Jo dic això perquè val la pena que entaulem un petit diàleg que aquí no venim a fer actes de lluïment, sinó que venim a convence'ns mútuament.

El Sr. PRESIDENT: Senyor Carreres i Artau: per rectificar, reglamentàriament hi ha un quart d'hora. Han transcorregut vint minuts.

El Sr. CARRERES I ARTAU: M'avançaré jo a donar algunes explicacions per si, en la rèplica, se'm digués, per exemple, que tot això de l'engreix dels tres porcs, un per l'amo i els altres dos pel masover, té alguna cosa de feudal, i ho dic en el sentit de què tot això està prohibit per l'art. 5. I l'explicació és la següent, senyors Diputats: En virtut del principi general d'aquest contracte que tot va a terços, el blat de moro, naturalment, va a terços; però com que el blat de moro no s'esclavella d'una vegada, sinó que hi ha el que a pagès se'n diu l'esclavella, que es fa durant la hivernada; si el blat de moro es subordina a l'engreix del bestiar, aleshores

els tres porcs, els dos pel masover i un per l'amo, són equivalència exacta de la repartició del blat de moro a terços. Que després de l'engreix queda blat de moro, ah!, aleshores es ven, i l'amo en té una part i el masover en té dues parts. De manera que l'engreix del porc, aquesta obligació que jo no sé si per feudal o pel que sigui no pot subsistir segons l'article 5.e d'aquest Projecte de Llei, no és més que una aplicació del principi de la parceria que es tradueix en l'engreix del bestiar. Per això hi ha el dret d'engreixar, per part del masover, dos porcs, i un per part de l'amo.

El senyor Cerezo va fer algunes manifestacions d'ordre sentimental i va dir que en alguns contractes àdhuc s'obligava al masover a guardar o a seguir la religió catòlica. Jo, francament, no recordo haver llegir enlloc una frase d'aquest to. És possible que el senyor President de la Comissió hagi sentit campanes i no sàpiga el veritable so d'aquestes campanes. El que hi ha en alguns contractes, i en aquest mateix hi és, és l'obligació per part del masover, o més ben dit amo i masover, de pagar una quartera a l'església, que se'n diu, a mitges o a terços la part de l'amo i la part del masover; però l'explicació és la següent: És que això va lligat amb el dret de banc de l'església, dret que usa el masover i l'usa amb més constància i més persistència potser que l'amo. De manera que aquí no hi ha cap imposició de consciència: és una prestació d'aquestes que tenen una explicació i que, per altra part, no crec que si un masover no ho volgués acceptar se li hagi d'imposar. Dic això perquè no estem ni en els temps de la inquisició ni en els temps del feudalisme. Ja veieu que totes aquestes prestacions que aquí, d'una manera una mica precipitada, es volen borrar sota la sospita de què són resquícies feudals, totes tenen una íntima explicació en la vida pagesa.

Permeteu-me que, ja que us he presentat aquesta minuta de contracte de masoveria, us expliqui com dintre d'aquest mateix contracte, d'una manera que en podríem dir íntima i familiar, hi pot ésser subsanada alguna, no diré injustícia, però alguna manca de justícia que es presentava, i de passada vaig mostrant, a base d'un model que tinc a la vostra disposició i del qual us en puc donar els detalls de fidelitat que volgueu. Veieu, doncs, l'enorme complexitat que té aquesta vida rural.

El cas de justícia a subsanar o a prevenir va ésser el següent, i insisteixo en aquest detall perquè el Projecte mata amb aquest patró uniforme totes les possibilitats. Es va parlar...

El Sr. PRESIDENT: Em permetrà el senyor Carreres. Ha transcorregut gairebé excessivament el quart d'hora per a rectificar; han transcorregut vint minuts i la Presidència li atorga cinc minuts més perquè precisi.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Ja precisc, senyor President.

El Sr. PRESIDENT: Jo li prego de fer-ho, perquè estem fora del temps reglamentari.

El Sr. CARRERES I ARTAU: És que és una mica de sessió íntima pedagògica d'aquestes coses. No divago, no. Cregui que són coneixements directes d'aquestes coses.

El Sr. PRESIDENT: Però jo m'he d'atènyer al Reglament. La Presidència interpreta el Reglament amb benevolença, i li adverteix que li que-

den cinc minuts, quan ja ha transcorregut mitja hora, per tal que distribueixi el temps i acabi.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Li agraeixo molt a la Presidència i sempre estic disposat a acatar les seves altes decisions.

Jo dic que dintre d'aquest mateix contracte hi ha hagut una manera automàtica, sense sortir-se de les normes del contracte i sense necessitat d'apellar a projectes apriorístics, de subsanar o de prevenir una injustícia possible. Així, per exemple, el masover va indicar a l'amo la conveniència de substituir una part dels cereals, que, com sabeu vosaltres, els cereals estan una colla de mesos en la planta, per una plantació d'usurda, que ja sabeu que es cultiva periòdicament i que dura quatre, sis, set i vuit anys. El punt de vista del masover és el següent: Amb els cereals, amb el blat, el masover té dues parts i una l'amo. Si això ho transformem en usurda, com que la usurda ha d'ésser pel bestiar i el bestiar va a mitges, ha!, aleshores hi ha una diferència en contra del masover, perquè el que anava a terços ara passa a mitges en forma de bestiar, d'aportació de bestiar o de liquidació en el negoci del bestiar. I la reclamació va ésser estudiada i es va trobar una fórmula de justícia. La fórmula de justícia ha estat que l'amo porti l'import de la llevor o de la grana d'usurda, que és molt cara, que importa vint-i-cinc o trenta duros, potser més, i que per altra part contribueix amb la meitat dels jornals a la plantació d'aquesta nova plantació d'usurda. Per altra part, com la plantació d'usurda tampoc porta tants treballs, d'aquesta manera s'ha trobat dintre del contracte sense sortir-se d'ell una fórmula de justícia.

Dic això perquè cal confiar sempre amb aquesta justícia immanent que té el poble; això no vol dir que nosaltres ens oposem al principi de la revisió periòdica — dic periòdica perquè si no és periòdica és anàrquica la revisió —, sempre i quan sigui feta a base de les dues parts contractants, i és que en els contractes del camp, en els contractes rurals passa quelcom semblant del que passa en aquestes formes de contractació del mar, dels pescadors. El senyor Coromines que coneix bé aquesta matèria sap la persistència, la justícia, l'encaix exacte d'aquestes formes de repartir el producte de la pesca en aquesta indústria que podríem dir primitiva. Són formes tan justes, tan escaients a la vegada, tan consagrades i tan universals, tan consagrades i tan universals dic, que el que jo he pogut constatar en els pobles de la costa de Llevant, ho he constatat àdhuc a Ostende, on està això gairebé municipalitzat, però les fórmules contractuals subsisteixen les mateixes. Dic que hi ha que confiar en aquesta justícia immanent sentida pel mateix poble i no ens hem d'aventurar massa a què li donem les pautes fetes, imposades quasi dictatorialment establertes des de dalt. Repeteixo que aquest és el sentit general que nosaltres hem de tenir; no obstant insisteixo que nosaltres no ens oposem al principi de la revisió periòdica sempre i quan sigui feta a base de les dues parts.

Senyor President: Vaig a acabar, consultant les notes per veure si tinc alguna cosa més fonamental per dir. Jo acabo i contesto al senyor Serra i Moret. El senyor Serra i Moret — em permetrà

dos o tres minuts, senyor President — va produir aquí una mica de cop d'efecte volent destruir potser també l'efecte que va produir la meua disertació... no és disertació, no; és l'expressió d'una llarga investigació sobre la masia catalana. És que jo no he fet cap apologia de la masia catalana, senyor Serra i Moret. El senyor Serra i Moret, deia: «Oh, el senyor Carreres i Artau ens ha fet una disertació arqueològica». No; jo tinc una mica de sensibilitat per les coses arqueològiques i tinc el sentit molt arrelat de l'arqueologia que sempre porta un fons de nostàlgia; però en els termes vius, vibrants, sentits, sobre això, tots vosaltres ho vareu poder traspuar en què jo parlava de la masia, si no fos una cosa viva no se'n pot parlar. Aquí el que hi ha és que la masia es transforma i és clar, el sentit actual de la masia, no és el sentit que tingué la masia en els segles XVII i XVIII que representen el que podríem dir l'edat d'or de la masia, segles immediatament posteriors a la redempció dels pagesos.

Però és que realment ha mort la masia? No, el que jo vaig sostenir, en parlar de la masia, no va ésser per fer l'elogi de la masia; va ésser per explicar l'existència de la masia. La masia en l'estat en què es troba, en l'estat que volgueu, comporta un contracte annex que és la forma jurídica de la masia, que se'n diu el contracte de masoveria. «Oh, diu el senyor Serra i Moret, és que la masia ha estat un principi de dissolució!» Sí ja la sabem la història de l'hereu Escampa, tots la sabem; però si precisament gràcies a l'hereu Escampa és possible la renovació de la masia. Si em diguéssiu: «Després de l'hereu Escampa, les masies s'han tancat», això seria un argument, o em diguéssiu: «El contracte de masoveria s'està acabant o l'organització de la masoveria està caducada, anem a altres fórmules», anem al que en deia jo l'altre dia la planura castellana o el *cortijo* andalús. No, la masia existeix com a *trait d'union*, com a solució sense continuïtat de la vida pagesa i tots sabeu el cas de moltes masies — això ho va constatar el senyor Serra i Moret — que són comprades per masovers i aquests masovers continuen la història de la masia. Però és que encara hi ha una altra consideració, i és que el pagès, el masover que viu dintre de la masia, en la qual avui l'amo hi és o no hi és, no sempre el masover troba a faltar l'amo, a vegades prefereix que no hi sigui, però el pagès va fent el seu curs i noten una cosa, ja que avui un bon amic meu, el senyor Romeva, ha alludit la institució de l'hereu, noten que mentre aquesta institució de l'hereu que és una institució purament voluntària, el pare que vol fer hereu en fa, i el que no en vol fer no en fa, en definitiva la llibertat de testar; però noten, senyors, que mentre la institució de l'hereu està en crisi en els mitjans industrials i fins potser en els grans patrimonis rurals de Catalunya, que no s'observa ja allò de la legítima estricta i pelada, mentre està en crisi l'alta aristocràcia de la pagesia, ah! però aquesta institució de l'hereu s'aplica amb una severitat de forma, amb una rigidesa en els mitjans pagesos pels masovers, que arriba a esfereir. Em sembla que una altra vegada, en una intervenció meua en aquesta Cambra, feia notar que masovers que em fan l'ho-

nor de consultar-me, gratuïtament, naturalment, que vénen perquè quan es casen els ordeni les coses o els assessori quan fan el testament, els he hagut d'advertir mantes vegades: «no talleu tan just la legítima, recordeu que teniu fills». I he hagut de fer-los veure l'amenaça possible de què si tallaven tan curt la legítima hi podria haver una reclamació de legítima que perjudiqués al mateix hereu. De manera que mentres hi hagi masovers que sentin vitalment, fonament aquesta forma clàssica, estructural de l'antiga masia catalana, no s'hi val a dir que la masia catalana és purament arqueològica i que no es pot parlar d'ella més que en sentit elegíac.

No sé, senyors, si després d'aquestes indicacions jo tindrè la fortuna de portar una mica de convicció al digne senyor Conseller de Justícia i Dret i als senyors de la majoria de la Comissió, perquè pensin un moment amb el seriosisme que és aquesta qüestió agrícola de Catalunya, i es desentenguin de tot amor propi i vulguin fer el favor, no a nosaltres, a aquesta Minoria, sinó a la causa de Catalunya, de què aquest Projecte no es pot dir que sigui retirat, perquè mai es retira un Projecte quan es tracta d'esquematzar-lo, de donar-li una altra columna vertebral, per dir-ho així, que permeti articular més bé les esmenes. Tingui la seguretat, senyor Conseller de Justícia i Dret, que ha fet una interrupció dient que amb esmenes es pot arranjar, que així com un home geperut difícilment té manera de tornar a la normalitat fisiològica, cregui, senyor Conseller de Justícia i Dret, que aquest Projecte no té adob si no partim de la revisió de les seves bases fonamentals.

Solament una pregunta o contesta, a un incís — amb perdó de la Presidència, si és que m'ho permet, o sinó m'assec immediatament — per contestar a un punt del senyor Conseller de Justícia i Dret.

El Sr. Conseller de Justícia i Dret, quan jo li deia que aquest Projecte no era de la Comissió, ni era de la Majoria, que encara que sigui ficar-me en els vostres assumptes, és una de les poques coses que no se us ha sotmès a la vostra deliberació, potser perquè hi ha un vast sector de la Majoria que està disconforme amb aquest Projecte, i dispenseu aquesta intromissió; ni tampoc — afegia jo — era del Govern. Ah! el senyor Coromines deia: «Es clar que és del Govern; no veu que l'està acceptant?» Ah! senyor Coromines, és que acceptar les coses d'aquesta forma no és donar dret al Govern a dir que se l'ha fet seu. Em permetrà el senyor Coromines que li recordi l'anècdota d'un metge rural que adoptava el sistema que ell en deia, de medicina espectant, que consistia senzillament en el següent: Era una metge que era tresillista empedernit, que quan se'l treia de la taula de tresillo perquè havia d'anar a visitar un malalt, adalerat pel joc del tresillo, en visitar el malalt, li preguntava: «Teniu gana?» i si li contestava «sí», deia: «Bé, molt bé; bona senyal». Si el malalt li deia que no tenia gana, contestava: «Bé, bona senyal, perquè no hi hauran complicacions gàstriques». Ell propugnava això fins que un dia el malalt va morir i la patent va desaparèixer i es va descobrir que era un truc.

Senyor Conseller de Justícia i Dret: la V. S. el dia que va fer la presentació d'aquest Projecte de Llei, va tenir un gest d'arrogància; recordo que va clavar un cop èpic sobre la taula... (*Rialles.*)

El Sr. TRIES DE BES: No era feudal?

El Sr. CARRERES I ARTAU: ...i va dir: «El Govern té un sentit, té un pensament de Govern, i el Govern sap exactament fins a quin límit ha d'arribar, i si se'ns obliga a traspasar aquest límit, el Govern sabrà el que ha de fer.»

Senyor Conseller de Justícia i Dret, que vol que li indiqui les etapes contradictòries que ha tingut el Govern, només en un punt concret que és vitalíssim: el de la parceria? Dic vitalíssim perquè tots hem convingut que hi han comarques senceres, la comarca de Vic per exemple, que té ja feta la seva reforma, acceptada per pagesos i per propietaris, segons uns laudes i segons uns contractes de masoveria, que inclús la V. S., amb una alta previsió que és de lloar, ha inserit en aquest llibre, (*L'orador mostra el recull de documents, titulat «Els contractes de Conreu a Catalunya».*) llibre veritablement il·lustrat i adoctrinador — vegi les pàgines corresponents — dos contractes de masoveria, de la plana de Vic, respecte a la parceria, aprovats de comú acord, de comú acord — fixin-s'hi bé, senyors — per masovers i pagesos, segons una Junta mixta que funciona a la Cambra Ausetana de Vic. I dic jo: fixem-nos només amb aquest detall i veurem les variacions de projectes que ha fet el Govern, i el paper consegüent que ha fet el Govern: Primer projecte; el de la Comissió Jurídica Assessora, en què s'admet la parceria. Segon projecte; està clar el Govern va estudiar aquest Projecte de la Comissió jurídica assessora i hagué de donar opinió sobre la parceria; el Govern admet la parceria. Tercer projecte; el que a la majoria de la majoria de la Comissió, en què no s'admet la parceria. Quarta fase, ve el senyor Josep Companys i reclama, dient: «M'heu estafat la parceria», i es crida al senyor Coromines, i el senyor Coromines diu: «Ja ho arreglarem», i fa un article admetent la parceria — nova posició del Govern —. El senyor Coromines gira l'esquena i se'n va, i immediatament ve una esmena del senyor Dot tirant a terra el projecte de parceria del Govern. On està la serietat del Govern? On està el judici i el criteri del Govern?

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Aquest és l'argument de la novella.

El Sr. PRESIDENT: Continui el senyor Carreres i Artau.

El Sr. CARRERES I ARTAU: No, perquè ja he acabat; i ara és el Govern i la Comissió els que han de contestar. Sobretot jo no voldria haver molestat en aquest moment tant important a ningú de la Comissió, i jo insisteixo cordialment en la petició de què aquest projecte sigui tornat a la Comissió — no usem la paraula retirat perquè no sigui molesta o ofensiva per ningú, sinó que sigui tornat a estudi de tota la Comissió — i així no hi haurà ningú que el retiri, sinó que som tots plegats que demanem d'una manera cordial, efusiva i patriòtica que aquest projecte torni a ésser estudiat per a donar-li una veritable columna vertebral, com deia abans, que

sigui la base possible per a presentar esmenes, perquè si no hi ha columna vertebral és inútil aixecar un cadàver o una cosa monstruosa.

El Sr. PRESIDENT: Se suspèn aquest debat.

La interpretació de l'article setè de la Llei municipal

El Sr. PRESIDENT: En relació a les preguntes sobre la rectificació del cens, que per voluntat de la Cambra s'han convertit gairebé en un debat o en una interpellació, s'havia anunciat la presentació d'una proposició incidental, de la qual ara es donarà lectura.

(*El senyor Secretari llegeix la següent proposició:*)

«AL PARLAMENT

Els Diputats que sotasignen tenen l'honor de sotmetre a l'aprovació del Parlament la següent

PROPOSICIÓ INCIDENTAL

Com a conseqüència del debat plantejat amb motiu del prec formulat pel Diputat senyor Riera, entenent el Parlament donar una interpretació autèntica a l'art. 7.º de la vigent Llei municipal, desenvolupant-ne son esperit, autoritza el senyor Conseller de Governació perquè publiqui la disposició pertinent perquè puguin ésser candidats i en son cas Regidors en les vinents eleccions municipals, els que estiguin inscrits amb tres anys d'anticipació en el respectiu Padró municipal, encara que no aparegui el seu nom en les llistes electorals impreses, divent justificar-se aquell empadronament per mitjà de la certificació del funcionari corresponent.

Palau del Parlament, 7 de desembre del 1933. — Duran i Ventosa, Tauler, Casanelles, Ruiz i Ponseti, Soler i Bru, Ibars, Rovira i Virgili, Bru, Bilbeny i Tarradelles.»

El Sr. PRESIDENT: S'aprova? (*Assentiment general.*) Resta aprovat.

Discussió del dictamen de la Comissió de Cultura sobre el Consell de Cultura de la Generalitat

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Serra i Hünter.

El Sr. SERRA I HÜNTER: Senyors Diputats: Crec d'interès que, precisament en començar el segon any d'aquest Parlament de Catalunya, el primer dictamen que es posi a la discussió d'aquesta Cambra sigui referent a un problema d'interès comú per a tots, i, sobretot, de punts en què la coincidència total de la Cambra serà possible, com és el problema deferent a l'organització de la cultura a Catalunya.

(*Ocupa la presidència el Vice-president segon, senyor Martínez i Domingo.*)

Encara hi ha una segona coincidència d'interès, perquè el primer Decret de veritable envergadura que va sortir del Govern de la Generalitat a les poques setmanes d'haver estat proclamada la República, fou el Decret en què es creava el Consell de Cultu-

ra de la Generalitat, i aquest mateix pensament s'ha traduït també ara posant per davant de tot un Projecte de Llei per tal d'organitzar aquest Consell que ha d'ésser, d'ara en endavant, en l'esdevenidor de la nostra terra, l'orientador de totes les iniciatives particulars i collectives en problemes de cultura.

La primera pregunta que un es fa davant d'un Projecte de Llei que tracta de crear un organisme, és sobre si procedeix en realitat la creació d'aquest organisme. Sabeu que en la vida dels pobles hi juga sempre una doble acció; és aquesta la de moure's gairebé sempre a l'entorn de dos interessos igualment respectables: el tècnic i el polític. Es pot dir que no hi ha cap funció de Govern que no tingui aquest doble aspecte. Però si això passa en totes les diferents funcions de Govern, passa més encara, i és, sens dubte, una conveniència més gran, que aquests dos factors s'ajuntin o s'apropin quan es parla de problemes de cultura. En aquest cas la conveniència esdevé ja una veritable necessitat, perquè és tanta la complexitat que té aquesta paraula, tan senzilla i elemental que tots coneixem i entenem, de cultura, és tan complexa, que no és possible, amb tot i la bona fe d'encertar, que un Govern pugui arribar a legislar sobre cultura si no compta amb l'assistència dels veritables tècnics per damunt, en absolut, de les diferents ideologies polítiques. I és que les diferències comencen quan en realitat es tracta d'orientar, d'enfocar o de cercar un procediment en l'organització de totes les institucions de cultura, però aquestes diferències s'esvaeixen totalment quan les diferents ideologies polítiques reconeixen que la gran manera d'orientar, d'estructurar un poble i de fer-li recobrar la consciència de la seva personalitat, és precisament dirigir-se als alts interessos espirituals que representa en tots els ordres la cultura. I així, suposant que en aquestes funcions en què el tècnic i el polític s'interfereixen, es pot arribar a una, si no deformació, desviació del sentit tradicional; així i tot, en aquesta cosa, més que en les altres, els Governos que puguin portar després una reforma o una rectificació, es trobaran sempre amb coses realment positives, perquè en elles s'haurà arribat a sorprendre aquest moment de l'ànima nacional en què, sentint, diríem, l'afany de recobrar la seva personalitat, ha trobat una manera de donar-li una forma viva i contemporània.

Mes, si això és veritat, ho és segurament més en un Partit que creu — i no és que en fer aquesta afirmació vulgui enfonsar diferències, ni molt menys; és possible que si fos un altre Partit el que s'assenyalsés en aquest banc diria aproximadament el mateix — que la cultura és una cosa tan substantiva en la vida dels pobles, és una cosa tan essencial en l'esdevenidor de les nacionalitats, que precisament mirant de cara a allò que han d'ésser, creiem que no és possible en absolut la reconstrucció de la nostra vida nacional, sinó és apropant-nos al poble i donant-li el gran instrument que ha estat en totes les èpoques l'instrument de la seva llibertat, com és la cultura.

No crec que en això pugui haver-hi amb els meus contra-opinants una discrepància fonamental, que segurament si hagués existit s'hauria produït ja en el si mateix de la Comissió en discutir aquest Projecte de Llei. Més encara, prenent les coses, no en el que podrà ésser l'organització de la cultura a Catalunya, sinó en l'estat actual, un Consell concebut més

o menys en aquests termes és absolutament necessari, perquè tenim institucions velles que ens pertanyen; en tenim que s'han creat des del temps de la República; en tenim d'altres que ara es van perfilant i en tindrem més endavant perquè sabeu que, malgrat la falla en l'Estatut d'aquell famós art. 7.e, terim, però, la facultat de poder organitzar l'ensenyament en tots els seus diferents graus, mitjançant institucions que siguin estructurades i controlades pel Govern de Catalunya.

Aquest dictamen ha conservat, es pot dir, la major part de l'articulat i, sobretot, l'esperit del Projecte de Llei, que també en el seu aspecte general coincideix amb el Decret de creació del Consell actual de Cultura, de data 9 de juny del 1931. Les variants han estat aquestes: s'han referit o bé a prescindir d'aquells articles o paràgrafs d'articles que més aviat tenien un caràcter com per a reservar al Reglament, i en canvi afegir-n'hi algunes altres essencials que ens semblava que tenien un caràcter estatuari i que no podien ésser de cap manera confiats a un Reglament, perquè la finalitat d'aquest és ben diferent, per cert, de la que té un Projecte de Llei.

La meua exposició o defensa del dictamen es referirà a tres punts; no pas a seguir l'articulat, ni molt menys, perquè això ha d'ésser objecte en discutir-se els diferents articles i els vots particulars que han presentat les Minories, sinó referir-me, sobretot, a allò que constitueix l'essencialitat de tot projecte que crea un organisme de caràcter tècnic, i és la seva estructura, les seves facultats i el seu funcionament.

L'estructura d'aquest organisme és la següent: Per tal que essent una la finalitat, com és, promoure l'ensenyament i la cultura, recollint les iniciatives i donant-los un veritable camí, malgrat aquesta unitat del seu fi, és precís que ens atenguem a les diferents formes com l'ensenyament i la cultura es produeixen en tots els pobles, perquè seria una equivocació creure que el Consell per si sol, integrat per un nombre més gran o més petit de membres, pogués prescindir de les especialitats que té la cultura i l'ensenyament i, per tant, com en l'organització de tots els Consells de Cultura, el mateix els d'Espanya que els diferents d'altres països, hi ha unes seccions que responen a aquestes diferents finalitats i que el Projecte i el dictamen també, nomenen ponències.

Hem considerat que aquestes ponències havien d'ésser cinc, integrades cada una d'elles també per cinc membres. És tan gran la complexitat aquesta en un poble petit, que per això ha de curar de tots els diferents aspectes de l'ensenyament i de la cultura; és tan gran, dic, que hi ha hagut necessitat d'utilitzar aquest nombre perquè ens sembla que és l'única manera d'evitar que certes especialitats no estiguin degudament representades dintre del Consell de Cultura. Però s'han posat en això limitacions. Aquestes limitacions s'hi han posat en el sentit que no formaran part de diferents ponències els seus membres, sinó que cada un s'haurà d'adscriure a una ponència determinada, perquè per això, pel canvi d'opinions, per adoptar els acords, ja hi ha el ple del Consell i, a més, hi haurà, com veurem més endavant també, la possibilitat de crear unes subponències, quan el cas ho requereixi, per tal de completar l'obra del ple i de les ponències especialitzades. Reservant, és clar, com sempre, la inter-

venció que ha de tenir el Poder Executiu, en aquest cas més especialment el Conseller de Cultura, s'ha reservat el nomenament del President delegat i del Vice-president, al Conseller, i no s'ha deixat al Consell el que ell mateix ho proposés. Així i tot, el President i Vice-president hauran d'ésser membres d'aquest Consell.

Però ara ens trobem, precisament, en la necessitat d'explicar perquè en una segona part del Projecte i, per tant, també del dictamen, s'hi ha posat una oficina, o es parla d'una oficina que respongui precisament a aquest doble caràcter tècnic i administratiu, per aquest concens que havia de tenir l'oficina amb un caràcter predominantment tècnic; i per tal d'evitar o allunyar en lo possible la desvirtuació d'aquest sentit propiament tècnic, s'ha decidit que l'oficina adjunta al Consell de Cultura, diferent, per tant, de l'oficina general de Cultura, que depèn directament del senyor Conseller de Cultura, hi hagin uns empleats tècnics, perquè tenen una funció essencialment tècnica que sols tenen els homes especialitzats en l'ensenyament i en les coses de cultura poden tenir i representar; i s'ha deixat totalment a la lliure elecció o disposició del Consell executiu el nomenament dels empleats de caràcter administratiu.

I encara hi ha altra novetat que té la seva explicació precisament en el mateix que estem dient ara; i és que el Secretari, que serà el cap de les oficines i al mateix temps podrà ésser reclamat per assistir als plens, serà més que un funcionari administratiu, un funcionari tècnic especialitzat en les qüestions pedagògiques i culturals.

Podíem nosaltres haver adoptat una organització interior i distribució diferent de ponències; potser això s'hauria pogut realitzar amb un cert esperit modernitzant, però nosaltres ens hem afrontat sobretot amb els fets i ens hem deixat portar per la realitat i en lloc d'anar a una decisió de l'ensenyança sobretot, i també en certa manera de la cultura general, en la separació d'unes institucions de caràcter tècnic i professional per una banda i per altra de les institucions de caràcter literari i científic, ens ha semblat millor deixar aquest punt de vista i seguir la divisió general en ponències, l'agrupació en ensenyament superior, ensenyament mitjà i secundari, ensenyament primari i ensenyaments tècnics i professionals i després arxius, biblioteques, museus, etc.

Tampoc no hem volgut nosaltres insistir, no hem cregut necessari el que hi hagués una secció especialitzada; per tant, en aquest cas nostre, una ponència d'estudis socials. I ho hem fet, no per desconèixer la importància d'aquestes qüestions, sinó perquè creiem que és tan essencial que totes les ensenyances i, per tant, totes les institucions i també tota la cultura del poble responguin a aquest caràcter social, que per nosaltres parlar d'educació, d'ensenyament i de cultura, vol dir el mateix que parlar d'ensenyament, de cultura i de tota institució docent de caràcter social.

Hi ha institucions, a més, que no responen sols a ensenyament, sinó a una altra funció també, com és la recerca científica, l'especulació independent aplicada a la vida pràctica. Les tenim ja a Catalunya i les seguim estimant exactament amb el mateix amor que les han estimat els al-

tres Governos de la nostra terra, i volem que ara estiguin coordinades dintre d'una organització estatal que en lloc de prendre'ls llur independència, els dongui unes facilitats més grans per desenrotllar-se, tenint també dintre del Consell la seva autèntica representació.

No hem fet aquella distinció que abans feia, perquè tampoc l'estat actual de l'organització de l'ensenyament i de totes les institucions de cultura a Catalunya i també de la resta d'Espanya, en allò que nosaltres podem portar una intervenció, però no una suprema i total direcció, no està feta en una forma que no permet altra estructuració que aquesta; per tant, vull que aquestes paraules meves signifiquin que nosaltres, en pensar en aquesta organització, hem tingut en compte el que s'ha fet en el Consell Nacional de Cultura d'Espanya, sinó que nosaltres, malgrat de conservar una coincidència de terminologia per les raons que s'acaben de dir, volem que tingui en la nostra casa el sentit pairal i que respongui també a les necessitats i inquietuds del país.

Quines són les facultats essencials d'aquest Consell de Cultura? Aquestes facultats depenen del que és propiament el seu caràcter i la seva finalitat. El Consell de Cultura, en general, tots aquests Consells que estan al costat dels que dirigeixen la política cultural d'un poble, tenen un caràcter, no sols tècnic, sinó sobretot assessor, la seva finalitat és estar constantment responnent a les interrogacions, als dubtes, a les necessitats del Conseller de Cultura, per a dir-li no solament com és la situació momentània d'aquella institució, quines són les seves necessitats, sinó també quines són les possibilitats d'arribar, ja sigui a la creació, ja a la reforma, de les diferents institucions d'ensenyament i de cultura. Per tant, nosaltres hem procurat evitar tot el que pogués representar el convertir-se aquest Consell merament tècnic en una funció o organisme de caràcter executiu; i nosaltres l'hem deixat en una forma que pot dir-se que subsisteix, que pot resistir tots els canvis d'ideologia i fins de política i per això ésser el representant autèntic de les necessitats i dels desigs de la cultura de Catalunya; però li hem donat sobretot un dret a una facultat interessant, que és la facultat o el dret d'iniciativa, de proposta, de suggerència. No volem que actui aquest Consell d'una manera passiva esperant que sigui el Conseller el que el consulti sobre certs extrems ni sigui tampoc l'oficina administrativa de la cultura la que li envii els diferents projectes, iniciatives o suggerències particulars o corporatives perquè ell es pronuncii en un sentit o altre, sinó que aquestes suggerències, i projectes els plens del Consell, que es reuniran constantment per tal d'estudiar les necessitats del moment, les dirigeixin al Conseller, al Govern, i per tant, a l'opinió, fent-se la indicació de quina ha d'ésser la orientació que s'ha de seguir, ja en la creació d'institucions que les necessitats culturals reclamen, ja en la reforma d'aquelles que potser responen en algun temps a una finalitat, però que es possible que ja no responguin i, per tant, sigui necessari fer una reforma en elles que les pugui convertir en una cosa eficaç.

Hem tingut bona cura — quan dic «hem tingut», vull que sàpiga tota la Cambra que en aquest «hem tingut» poso no sols els companys de la Majoria, sinó tots els companys de la Comissió —, hem tingut bona cura, repeteixo, en distingir el caràcter de les diferents funcions i facultats que té respecte de l'informe i assessorament el Consell de Cultura, dintre d'aquest dictamen; i hem considerat que, respecte certs extrems, estima la Comissió que l'informe o assessorament del Consell de Cultura no pot mancar mai. Per tant, creiem nosaltres que fóra eficaç una obra de política cultural que no consentís res a aquest Consell respecte determinats punts que ja s'indiquen, no perquè el Consell no es pugui sortir de les seves funcions i imposar un criteri — no perquè sempre li queda al Conseller i al Govern la llibertat perquè ell és el responsable d'acceptar o no el dictamen que li doni el Consell de Cultura —, sinó perquè si el Consell de Cultura, per aquests vint-i-cinc membres o per aquestes cinc ponències, responia sobretot als batecs de l'ànima del poble, és precis que els senti ben forts i ben directament el Conseller per tal que ell després, dintre de la missió general política que té i de la política cultural per damunt de tot, pugui donar-los una forma legal, tal com aquí es fa, portant un Projecte al Parlament perquè sigui convertit en una veritable Llei.

Hi ha, sobretot, tres o quatre punts que segurament cridaran l'atenció dels que han llegit el dictamen, en els quals sembla que el Consell de Cultura ha d'ésser consultat; són: la creació d'institucions docents, de serveis de cultura, d'orientació total en l'organització cultural de Catalunya i la reforma d'aquells aspectes, quan afecti a l'essencial, al pla d'estudis, a l'ingrés i separació del professorat. Sabem com totes aquestes coses constitueixen el nervi de totes les institucions docents, com una organització o una reforma de pla d'ensenyament i una organització o una Llei de selecció del professorat és d'una importància tan gran, tan cabdal, que el coneixement o l'assessorament d'aquests punts no pot ésser negligit per un Govern, sigui quina sigui la seva posició en l'organització cultural d'un poble.

Després trobareu una sèrie d'articles d'enumeració. No hem tingut la intenció de fer-ho totalment, perquè això queda al lliure albir del Conseller, sense la sèrie de casos en què és necessari l'informe del Consell de Cultura. Més encara; li hem reservat part del dret d'iniciativa i de proposta taxativament fixada en un dels paràgrafs del dictamen responen també, no solament al Projecte presentat pel Govern, sinó al Decret de l'actual Conseller de Cultura, com és el vetllar per l'eficàcia de les institucions culturals i estimular les activitats públiques i privades en ordre a la cultura. I amb aquesta enumeració de facultats tots veuran com res absolutament del que pugui representar un canvi de posició o d'orientació en la cultura queda negligit en aquelles facultats que reclama ja en un sentit potestatiu, ja en un sentit imperatiu, aquest dictamen sobre organització i creació del Consell de Cultura.

Darrerament, convé que la Cambra sàpiga com el seu funcionament s'ha adaptat precisament, o s'ha cercat d'adaptar-lo, perquè respongui a l'essencialitat del Consell de Cultura i a l'estructura i facultats de què he parlat.

No hem de parlar d'unes coses que hi ha al dic-

tamen, perquè ja són conegudes i necessàries que integrin o que formin part d'una Llei i després d'un reglament en la manera de funcionar un organisme de la naturalesa que sigui, però s'ha tingut en compte que no es pogués produir en el seu funcionament una cosa confusionista, i per això s'ha dit que tota iniciativa personal dels Consellers anirà a les Ponències i en canvi els acords de les Ponències seran sotmesos al Ple. Així i tot, podria donar-se el cas que l'autoritat del Consell, residint en el ple, es pogués convertir en una cosa tancada, en un dos tancat que al cap d'un temps d'existència, ignorant, desconeixent o aparentant desconèixer el seu origen, pogués convertir-se en una entitat allunyada, no solament del poble i de l'opinió, sinó a la vegada de les directrius de Govern, i per això s'ha cercat la manera que aquesta opinió constantment renovelladora pugui arribar al Consell de Cultura, i que no estigui solament entregat a la iniciativa del que regeixi la política cultural; per aquest motiu s'ha dit que no solament es portarà la col·laboració personal i la col·lectiva, sinó també la pública, dient que també s'utilitzarà la informació pública sempre que sigui necessària i que en el cas esmentat abans es puguin crear Subponències, però aquestes Subponències tindran un caràcter temporal i les podrà constituir el mateix Consell cridant persones estranyes a ell, però especialitzades, ja perquè no siguin en el Consell o perquè essent-hi hi figurin en nombre reduït i sigui necessari estendre la seva col·laboració. Però el Consell no podrà crear-les amb caràcter permanent, sinó que les proposarà i serà el Govern qui haurà de determinar la seva actuació amb caràcter permanent.

Aquesta exposició — i en part defensa del dictamen — pretén justificar allò que dona caràcter o que ha de donar caràcter a aquest Consell de Cultura i a tot allò que representi una variant respecte d'altres organismes semblants, i està propiament encaminada a justificar l'articulat d'aquest dictamen.

Jo desitjaria que aquesta Llei, que com he dit, es la primera que haurà d'aprovar aquest Parlament en el que afecta a la cultura del nostre poble, es a dir, en completar i esmenar i procurar amb el temps obtenir noves facultats d'intervenció en totes les Institucions nostres i sobretot en les Institucions de l'Estat, no fa més que iniciar l'obra en un sentit, i aquest crec, que és el més important dels que deia el Decret abans esmentat, o sigui que el Consell de Cultura pogués quedar al marge del va-i-ve de la política i dels seus partits, i prengués el caràcter de permanència que fos la major garantia de la seva eficàcia.

I aquest dictamen, que com tots els dictàmens i totes les coses que responen a aquella literatura jurídica, rígida, seca, que sembla allunyar les possibilitats d'inquirir dintre d'ella l'esperit vital i renovellador, com és allò que diu caracteritzar la cultura d'un poble, dintre d'aquest articulat hi cap el desenvolupament en un ampli criteri de totes les institucions de Cultura del nostre poble.

Acabaré dient que la tasca de tots els companys de Comissió crec que serà la mateixa que es desenvoluparà en aquest Parlament en la discussió d'aquest dictamen.

La majoria de la Comissió — ho saben els

companys de les diverses Minories — no ha tingut mai un criteri tancat. He de dir també, en honor d'elles, que tampoc no l'han tingut les diferents Minories. Jo desitjaria que aquesta actitud cordial i serena fos la mateixa que aquí ens portés a l'aprovació d'aquest dictamen. Si es necessària alguna modificació, es farà, però prego que, almenys, aquest esperit que ens ha portat units sigui mantingut en aquesta Cambra. (*Molt bé!, aplaudiments en la Majoria.*)

El Sr. PRESIDENT : ¿ Algun Diputat ha demanat la paraula per a la discussió de la totalitat?

El Sr. FRONJOSA : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Fronjosa, per a referir-se a la totalitat.

El Sr. FRONJOSA : Senyors Diputats : Jo ja sé l'atreviment que representa per a un treballador d'ofici manual parlar de qüestions que afecten a la cultura, i ho sé doblement quan es tracta de discutir coses que afecten a aquelles institucions la funció de les quals, en matèria cultural, és eminentment tècnica ; però no s'amagarà a molts dels senyors d'aquesta Cambra que una de les coses que té a reivindicar la classe treballadora, en la societat actual, és el dret de poder desenrotllar la seva intel·ligència sense frens i que el no poder-ho fer, el no poder-ho realitzar, sigui qüestió solament i simplement de les possibilitats econòmiques de què disposi per portar-ho a terme.

Tots ja sabeu que en aquest país, en tots els països i en tots els règims capitalistes, totes les facilitats estan a mans d'una classe determinada i que la Cultura, que precisament sembla que hauria d'ésser una cosa oberta a totes les seves possibilitats sense distincions de classe, és precisament una d'aquelles coses que pesen més sobre la nostra manera d'ésser i que ens fan veure fins a quin punt arriba l'esclavatge, que àdhuc arriba a eliminar-nos en aquelles coses que són nostres, que són patrimoni exclusiu de l'esperit.

Jo us dic que no podré pronunciar paraules com les que acaba de pronunciar el doctor Serra i Hünter en aquest moment, paraules de gran volada ; no podré demostrar coneixements profons en aquesta matèria. Segurament que en la discussió d'aquest dictamen de la Comissió sentirem també la paraula de gent docta i enterada d'aquestes qüestions, però jo, en aixecar-me a parlar, ho he fet per a consignar aquest fet i per dir a la Cambra que si en representació de la Minoria Socialista s'aixeca a parlar un treballador manual a defensar els drets de la cultura de la classe treballadora, és per a posar més en contrast la situació nostra amb la societat actual, en matèria d'aquesta naturalesa.

Ja sé que aquesta Llei té un caràcter tènic ; però nosaltres volem que en tots aquells llocs on es discuteixin qüestions que ens afecten i ens interessin, hi tinguem representació la classe treballadora, perquè almenys fent d'observador, acostumant-se i aclimatant-se a assistir a aquestes reunions, poguem defensar els seus interessos en l'ordre cultural, menyspreats i desconeguts, unes vegades conscientment i altres vegades inconscientment, de la major part d'institucions d'aquesta mena, que han tractat els problemes de la cultura i que en lloc d'ésser tractats sota un punt

de vista que pogués afectar a tota la humanitat ho han fet de tal manera que solament han possibilitat el poder obtenir aquests llocs les classes adinerades, les classes posseïdores, les classes acomodades. I sempre, per damunt de totes les diferències, més externes que de fons, de tots els règims, en tots els moments de la història, veureu que en tots els ordres, però en aquest encara més, és vexada la classe treballadora i deixada al marge i arreconada, de vegades adornant-ho i simulant-ho amb frases boniques i interessants, però en el fons del fons a les possibilitats per a obtenir una cultura la classe treballadora, s'hi continuaven posant les mateixes treves, els mateixos inconvenients i les impossibilitats. I no és pas perquè el poble no hagi demostrat que no té ganes de saber. ¿ Com volem que el poble tingui consciència de la falta que li fan els coneixements, si la major part de les vegades que té problemes plantejats, problemes de tots ordres — problemes polítics, problemes econòmics, problemes àdhuc professionals — es topa amb què ha de parar-se i no pot acabar de desenrotllar-los ni resoldre'ls perquè veu que se sent feble en virtut d'aquesta manca de cultura, d'aquesta manca de preparació prèvia? El poble es dóna compte de què li manca cultura, que li falta preparació, però el poble també es dóna compte de qui són els responsables de què no tingui aquella preparació i aquella cultura. Així com ell sap, per damunt de totes les qüestions que ha de resoldre d'una manera imperativa, la seva situació d'inferioritat en què es troba i que és conseqüència de la seva manca de preparació, de no tenir la intel·ligència prou cultivada per veure, no solament aquelles qüestions que en un moment determinat se li plantegin, sinó els efectes posteriors i la solució que pugui prendre en aquells problemes, també sap perfectament quins són aquells responsables, aquells que tenen interès en mantenir la ignorància de les classes populars perquè pensen que mentre les classes populars continuïn estant en una inferioritat intel·lectual, estaran en inferioritat en tots els altres aspectes.

Jo no vull pas dir i no vull pas creure en el vici o en la convicció de molts intel·lectuals del socialisme internacional, de creure que el problema social és un problema de cultura. Jo no vull caure en aquestes exageracions. Però jo no vull negar, ni puc negar, ni puc desconèixer, és que la cultura és un gran factor d'emancipació ; no l'únic — com pot ésser l'únic! —, però evidentment és un gran factor d'emancipació. I aquí estem. Nosaltres hem vist que el poble està convençut que li manquen elements, que li manca quelcom per a poguer resoldre i poder encarrilar els problemes que té plantejats, i ho demostra, per un cantó, amb l'amor amb què tracta aquells homes d'ofici intel·lectual que se li acosten, l'estimen i el comprenen. Hi ha qui ha dit que el poble té una certa prevenció per les classes intel·lectuals. No és cert. El poble estima els intel·lectuals que l'estimen a ell ; és clar que aquells intel·lectuals que fan de sustentacle, o fan de puntal del règim actual, que pel sol fet de fer-ne vol dir de manera fatal que han d'anar contra els seus interessos, que són interessos, almenys, tan respectables com els que més hi puguin haver en les col·lectivitats humanes ; és clar que pel sol fet d'ésser parcials i tendenciosos en

aquest gran problema que té plantejat la humanitat, aquests intel·lectuals fan una cosa repulsiva. ¿Com volem que a aquests intel·lectuals els estimin els treballadors? Però fixeu-vos en totes les corporacions treballadores, fixeu-vos en els partits socialistes de tot el món; precisament són els homes que vénen del camp del saber, aquells homes que s'han pogut formar i que tenen una cultura, aquells que són tractats amb més amor, que ocupen els llocs més preeminents i que són objecte de més consideració, moltes vegades, quan cometen algun error, que no pas entre companys d'oficis manuals. I si els que hem posat la primera pedra obrerista en aquest moment social tinguéssim alguna cosa a retreure'ns, ho fariem amb més energia i violència. Jo no vull caure en aquelles vaguetats de suposar que tota la gent treballadora tenen condicions excepcionals per arribar als alts llocs del saber. No, no; jo crec això, crec que si entre les classes posseïdores hi ha gent ben organitzada mentalment, també n'hi ha en les classes treballadores. El que jo vinc a dir, el que jo vull venir a dir aquí, és que aquí s'ha plantejat un problema de tal naturalesa, que prèviament hi ha un factor que se'l considera cosa negligible i cosa despreciable. No s'hi val — no aquí, a tot arreu, excepte a la Rússia soviètica, és un honor que li hem de fer, aquest i d'altres se n'hi han de fer —, a què tots els organismes que tracten d'encarrilar i estructurar aquestes qüestions, ja prèviament considerin que hi ha una classe que no està capacitada; almenys és el judici més bo que es pot fer d'aquesta actitud, és el criteri més bo que es pot tenir d'aquesta actitud; no crec que es consideri que no és digne d'arribar a obtenir aquella suma de coneixements d'aquella altra classe que està en situació econòmica més avantatjosa. Jo us diré que podríem nomenar autodidactes en el món de la ciència i dels negocis, a molta gent que no podrien portar com exemple les classes acomodades, les classes adinerades, que tenen totes les possibilitats per a poder obtenir un coneixement superior. Jo podria també parlar-vos d'Edison, el famós científic nordamericà, que tots sabeu vosaltres que es va formar llegint revistes, experimentant fenòmens físics que se li presentaven a la seva observació, i aquest home, aquest autodidacta, era un home que ha d'honorar les classes treballadores, perquè — no vull fer l'erudit — tots sabeu el seu origen, i l'origen de la seva infantesa. L'Henry Ford, per damunt de les diferències de posició en ordre del capital i del treball, és un autodidacta, i enfront d'això jo us diré que compareu, si fos veritat aquesta situació de privilegi en què es col·loquen les classes adinerades d'una manera permanent respecte les possibilitats d'obtenció d'una cultura, que els grans capitans d'indústria, els grans homes de ciència, haurien d'ésser tots fills de les classes adinerades, i en canvi veieu, jo us podria dir en l'ordre industrial que tots els fills dels grans industrials del segle passat — no tots, perquè potser parlar en termes radicals i absoluts sempre és una cosa perillosa —, una bona part de fills de grans industrials que varen formar el seu negoci amb esforç i intel·ligència, són unes vertaderes calamitats i han de confiar la marxa de la indústria i la marxa del negoci, moltes vegades, a homes que per a poder estudiar una carrera se l'han hagut de guanyar a cops de colze i treballant. Vull sentar això, perquè no

s'hi val a què a través del temps i de la història es deixi marginada una classe treballadora que després de tot no s'ha demostrat encara que tingui condicions d'inferioritat respecte a l'altra classe que pot obtenir els coneixements que ha obtingut; he posat l'exemple d'aquests dos homes i, en canvi, us n'he donat un altre, que podeu observar en tot moment mirant una pila d'indústries de Catalunya, que veureu qui les dirigia en el segle passat, i veureu que ara no és precisament el fill qui les dirigeix (potser la indústria en porta el nom, potser el fill va al despatx), sinó per darrera del fill hi veureu l'individu que és el verdader director de la indústria, i encara gràcies si el fill, si no acaba arruinant-la, com ha passat en alguns casos que per desgràcia he hagut de veure.

Deia el company Campalans que la Universitat havia d'ésser oberta a la intel·ligència. Jo em recordo que quan l'any 1916 vaig ingressar a l'Escola del Treball, va ésser una de les coses que més em varen impressionar de les que deia en Campalans, que en deia de molt interessants i encertades. Potser una de les coses que més varen contribuir a què jo deixés camins de turbulència i de violència sistemàtica, eren les paraules d'aquell mestre, i entre elles, precisament, aquesta afirmació que la Universitat havia d'ésser oberta sense excepcions per a totes les classes socials i que, per tant, la classe treballadora tenia també perfectíssim dret a entrar-hi. Que mentre això fos, com és ara, mentre la classe treballadora no pogués entrar a les Universitats i a les Escoles especials, era un problema de dignitat que afectava potser més a les classes que així el sotmetien, que a les classes que es veien sotmeses; i d'això ja fa uns quants anys, i jo us dic que ni en època de la monarquia, ni en època de la Dictadura, ni en època de la República, senyors, no s'ha fet res, ni poc ni molt, per a curar això. Ara mateix, moltes frases, elucubracions i discursos, molts; bones intencions, moltes. Però jo us diré, amics, que respecte d'aquesta qüestió, que jo tracto exactament igual amb el mateix sentit que quan tracto de qüestions de reivindicacions de la classe treballadora, perquè us diré que les dues coses que més m'interessen són precisament les qüestions de treball i de cultura de la classe treballadora, us diré, i vull tornar a afirmar, que posant-nos la mà al pit, hem de dir honradament que ni la monarquia, i no parlem de la Dictadura — perquè la Dictadura era una manifestació d'odi i de persecució a la intel·ligència —, ni la monarquia ni la República han fet res pràctic que es pugui pesar i medir, que sigui realitat, per a poder arribar a fer que aquesta frase del company Campalans — «La Universitat oberta a la intel·ligència» — pugui ésser una realitat.

(Ocupa novament la presidència el senyor Casanovas.)

Mireu si s'ha fet poc, que jo us diré, que el que s'ha fet ha estat en sentit negatiu. En un país com aquest, en què les classes podríem dir-ne treballadores, que gaudien d'un cert sou, fent un petit esforç, ajudaven el noi a estudiar, anant quan podia a l'aula, barrejant l'assistència a l'aula amb el treball per a poder obtenir un salari per ajudar els estudis i les despeses que comporta tot individu per la seva manutenció general, això

que en la nomenclatura de la gent que es dedica a l'ensenyament en diuen l'ensenyament lliure, aquesta última possibilitat, aquesta possibilitat que un home treballant, fent un esforç pogués arribar a obtenir uns coneixements superiors, pogués arribar a obtenir una carrera, fins això, aquesta possibilitat s'ha arribat a treure. Jo crec que el dia que es va acordar en la corporació respectiva impossibilitar l'ensenyament lliure, es va fer una mala acció a les classes pobres, a les classes econòmicament pobres, perquè jo no vull acceptar discussió en el pla de què per a obtenir coneixements d'una manera autèntica i profunda sigui necessària l'assistència permanent a classe. Aquí hi han alguns doctors en ensenyament que argumenten que perquè l'alumne pugui treure profit dels ensenyaments, de les matèries que s'expliquen, és precis que cada dia assisteixi a l'aula, cosa que molts ho fan per a tenir l'aprobat assegurat al final de curs.

Tots vosaltres, els que teniu un títol, sabeu que hi han hagut homes eminents en la ciència que precisament han estudiat lliures. Tots vosaltres ho sabeu això, ho sabeu els metges, que en teniu d'eminents en les vostres rengles, ho sabeu els arquitectes, ho sabeu els advocats. No, no és veritat del tot això de què per arribar a tenir una veritable solidesa de coneixements sigui necessària l'assistència cada dia a l'aula. Vosaltres ho sabeu i jo només us en diré dos de noms: Gaudí i Corachan, i en diria d'altres que us demostrarien que allò no és una realitat absoluta.

Però és que encara hi ha més. Jo crec que és precis que a l'home que tingui un títol acadèmic, a l'home que exerceixi una professió de responsabilitat, un metge, per exemple, un enginyer, un arquitecte, que un error dels seus pot portar conseqüències greus, se li exigeixi, en quant als coneixements que diu posseir, uns exàmens, no com aquests, perquè n'hi han molts de procediments, però un examen, un anàlisi, una demostració dels seus coneixements, tan rigorós com es vulgui. Ah! però treure encara que només n'hagués sortit un en tot el segle XIX, de la categoria d'en Gaudí, per exemple, treure la possibilitat de què aquest es manifesti, crec que això fóra un atemptat precisament a la cultura, i crec que això impossibilita, almenys, sinó l'obtenció d'un nomenament acadèmic, l'assoliment d'uns coneixements, que al cap i a la fi no sabem encara que enlloc més es dongin que a la Universitat.

I per això nosaltres, senyors Diputats, hem plantejat i hem volgut que en aquest dictamen de la Comissió hi constés d'una manera clara i terminant, que després no es pogués alludir, que una de les funcions d'aquest Consell de Cultura, havia d'ésser la creació de beques, perquè jo us dic que aquest acord, aquest acord d'anul·lament de l'ensenyament lliure, és francament de classe i parcial, perquè si no hagués estat aquest esperit de classe, que no vull qualificar de casta, dels senyors que el vàrem prendre, hauríem vist que el problema l'intentaven resoldre al revés, és a dir, que tenien plantejada una equació i en lloc de desembarassar la incògnita per a entrar després a les operacions aritmètiques, volien fer les operacions aritmètiques abans de desembarassar la

incògnita: i, per tant, el que procedia era mirar quina mitja proporcional existia de gent que a Catalunya estudiava lliure, i una vegada sabut això, anar a la creació d'aquesta mitja aritmètica — podríem dir-ne, per a dir-ho d'una manera o altra —, anar a la creació d'un règim de beques que possibilités cada any aquella mitja proporcional que estudiava lliure.

El Sr. CONSELLER de Cultura: Si ja hi és!

El Sr. FRONJOSA: Sí, ja sé que em direu que hi és, però la realitat és que no hi han beques i hi ha gent que no pot estudiar.

El Sr. CONSELLER de Cultura: Ja en parlarem.

El Sr. FRONJOSA: Tant de bo que hi sigui; jo me'n felicitaré i us felicitaré.

El fet és aquest: que teníeu un problema plantejat i s'ha començat la casa per la teulada, senzillament. El que procedia fer era mirar, per exemple, quina quantitat de gent estudiava lliure, i aleshores establir un règim de beques que permetés, almenys, estudiar a tants becaris com gent estudiava lliurement, però entengui's bé això, perquè aquí li costa més agafar a un treballador una beca, que a un camell passar pel forat d'una agulla, i a això no s'hi val. I això jo puc dir-ho per experiència; perquè si es fa un règim de beques que tingui els mateixos resultats que moltes carreres intermitges han tingut a Espanya — i jo explicaré això el que vol dir — no tindria cap valor. Tots sabeu que hi ha carreres intermitges, per exemple, la de perits industrials, que es varen fer precisament perquè les classes treballadores poguessin arribar a tenir coneixements de caràcter tècnic i professional, i després ha resultat que la realitat ha estat al revés, i que quan els obrers han volgut estudiar carreres d'aquesta naturalesa han hagut de fer un esforç econòmic que les seves possibilitats no els permetien. Si nosaltres ara anem a crear un règim de beques sense una distinció prèvia de la gent que naturalment està dotada i en té mereixements, si això no va acompanyat a aquest règim de beques, que cal cercar-lo per damunt de tot, ja comprendreu que la classe treballadora haurà fet un negoci molt reduït.

Que la classe treballadora és mereixedora d'aquestes beques ho demostra el fet de què podria donar-vos exemples de grans becaris, no a casa nostra — jo podria citar estimadíssims companys, ex-alumnes de l'Escola del Treball, que trobant-se en una edat més jove que jo, avui són directors de grans empreses, amb aquell nomenament de Director d'Indústries que donava la Generalitat —, hi ha dos grans becaris coneguts internacionalment, Herriot i Laval, fills de famílies treballadores, que honoren l'institució becària de França. Per això, per damunt de totes les coses que ens poguessin passar respecte a aquesta qüestió a nosaltres, com a classe, si nosaltres poguéssim arribar a obtenir en un període determinat només un home que ens pogués honorar com honora la França Herriot, i fins i tot com l'honora Laval, podríem donar-nos per satisfets.

Doncs si la institució becària nosaltres hem procurat que quedés consignada en la Llei, és perquè creiem que d'aquesta manera vindrà obligat aquest Consell de Cultura a estudiar la manera d'establir un règim de beques, i que si hi ha un control per part de la classe treballadora, per mitjà d'un seu

representant en aquest Consell almenys intentarem subsanar la injustícia que representa l'anul·lació de l'ensenyament lliure i d'aquest esperit de classe que l'ha orientat i l'ha acordat.

Nosaltres tenim interès que en aquest Consell de Cultura hi hagi una representació de la classe treballadora. Jo he vist molts analfabets amb títols acadèmics, i, en canvi, he vist molta gent que a penes sabia llegir ni escriure, que tenia un discerniment que moltes vegades haurien volgut per a ells molts senyors amb un pergamí de metre i mig penjat a l'esquena. Però no es tracta pas de fer això d'una manera barroera. No es tracta pas de cercar, així a la tun-tun, un obrer endreçat, que digui sempre que sí, i posar-l'hi; no. El Govern sap que hi ha avui institucions de cultura sostingudes, orientades, mantingudes per la classe treballadora que són una cosa que honoren Catalunya precisament, i que allà possiblement s'hi pot trobar un treballador que amb dignitat pugui estar en el Consell de Cultura. I és precis que aquelles corporacions, que aquell aplec de gent obrera que ha demostrat tenir desigs de saber, nosaltres li donem tota la satisfacció i que li tinguem tot el reconeixement que el seu esforç, que el seu entusiasme pel saber es mereix. Perquè si no ho feu així, quan moltes vegades alguns senyors de la vorera del davant ens tirin en cara el nostre llenguatge i la nostra incultura, no tindran dret a dir-nos-ho, perquè els responsables són aquells que ens mantenen en aquesta ignorància; perquè no s'hi val quan dos individus estan en pugna i l'altre pren una posició d'avantatge, a tirar després a l'altre en cara que per la seva candidesa o desconeixement de la realitat, d'una manera inconscient s'hi troba.

Jo crec que els homes de l'Esquerra no sou pas de cap manera d'aquells que si no heu arribat a donar solució a això, sigui perquè no sou homes de cor. Jo crec que per damunt de tot, si hi ha un partit a Catalunya en aquests moments, que pugui resoldre aquestes qüestions que afecten la classe treballadora, que des de molts anys estan plantejades i existeixen; jo crec que no hi ha un altre partit que tingui prou sentit de solidaritat humana per poder interpretar-les; jo crec que hi hagi cap partit que tingui més aquest sentit de solidaritat humana, que l'Esquerra Republicana. I dic això, no perquè no em recordi que hi han hagut també altres partits que no ha estat el vostre, que han fet alguna cosa per la cultura de les classes populars; prou l'han explotat. Però tingui's en compte que la satisfacció del proletariat no és obtinguda amb uns cursets de tècnica professional, ni amb uns cursets d'humanitats, en les èpoques de vacances. No, no; no es tracta pas d'això senyors. El que exigeix, perquè té dret a exigir-ho, perquè se li està robant mentre no ho tingui, és que la classe treballadora gaudeixi de tots els drets d'obtenir tots aquells coneixements que la collectivitat humana i que la civilització ha portat els nostres dies. No es tracta que un manyà pugui ésser contramestre d'indústries mecàniques, ni de què un manyà pugui ésser director d'indústries mecàniques o un electricista director d'indústries elèctriques. Es tracta que si un manyà té condicions naturals i voluntat per a ésser-ho, sigui enginyer o doctor en ciències. Es tracta d'això, i que el que tingui

vocació i lletres, pugui ésser llicenciat en filosofia i lletres, en lloc d'ésser un senyor que ha llegit el Discurs del Mètode de Kant o que hagi llegit els Diàlegs de Plató.

No es tracta d'això, sinó de què les possibilitats siguin totals, íntegres, i jo us diré que mentre no haguem fet això, nosaltres estarem convençuts que en la collectivitat humana tenim, a més a més de les reivindicacions de caràcter social i econòmic que tenim plantejades, també hi tenim una altra reivindicació, que per ésser una cosa que és patrimoni de l'esperit, és més criminal encara que es continuï mantenint apartada.

Jo refio i em confio que en el Conseller de Cultura i en el Govern de la Generalitat de Catalunya, en això no hi hem de trobar grans obstacles, però jo voldria també que es passés aviat, quant més aviat millor, del període dels discursos i de les promeses al període de les realitats.

En allò que fa referència a la totalitat del dictamen, nosaltres, sabut per boca del senyor President de la Comissió, que es faran tots els possibles perquè s'atengui aquest desig nostre, que el Consell de Cultura hi hagi una representació obrera, en aquella Ponència que hi escaigui; i que em plauria que així com es va dir a la Comissió es manifestés en plena Cambra, que per això, per aquesta promesa nosaltres no ho férem constar en l'articulat de la Llei, perquè se'ns convencé que això era un projecte de caràcter tècnic i que potser no hi escauria, nosaltres si això es confirma, ens donarem per satisfets amb l'articulat del dictamen de la Comissió. Que no tenim perquè presentar cap vot particular, perquè si això s'accepta, si aquest desig nostre s'accepta, nosaltres ens donarem per satisfets amb el dictamen de la Comissió.

Però jo espero que aquesta afirmació ens serà feta, perquè nosaltres poguem dir sempre que la voluntat del Govern d'Esquerra Republicana de Catalunya era precisament que hi hagués una representació obrera en el Consell de Cultura, i que si el dia de demà, per circumstàncies especials, no pogués ésser realitzat perquè no existissin moltes coses, almenys uns i altres haguéssim salvat la nostra situació i la nostra responsabilitat. Essent així, doncs, nosaltres votarem el dictamen de la Comissió. I res més.

El Sr. CONSELLER de Cultura: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Cultura.

El Sr. CONSELLER de Cultura: Senyors Diputats: Si les paraules que amb tan d'entusiasme ha pronunciat l'amic Fronjosà no tinguessin la transcendència que tenen, jo no contestaria ara, sinó que m'hauria limitat a prendre nota per a contestar quan s'acabés el debat de totalitat i respondre al mateix temps les altres coses que m'hagués cregut obligat a contestar. Però com que l'amic Fronjosà ha tocat un tema tan viu que a nosaltres ens interessa tant com a ell, i perquè quedi ben clar quin és el nostre pensament en el problema que ell planteja, no vull deixar passar ni un quart sense contestar. No vull que sembli que nosaltres, en fer el Consell de Cultura — la primera vegada que vaig fer-ho jo personalment, i ara quan

va a afermar-se amb aquesta Llei — hàgim oblidat ni un moment aquests problemes i sobretot les necessitats dels nostres obrers quan creiem, al contrari, que en les qüestions de cultura és la classe treballadora l'única que hauria de tenir privilegis, si és que privilegis haguessin d'haver-hi.

L'amic Fronjosà ha parlat d'una manera — i que em perdoni, perquè no ho dic amb cap intenció d'atac, encara que voldria contestar-li aquests atacs que ens ha fet per tres vegades — com si volgués insinuar que nosaltres fins ara ho hem tingut sinó paraules i discursos. Jo voldria dir-li amb tota l'amabilitat, és clar que si hagués tingut un canvi d'impressions amb mi, s'hauria pogut estalviar tantes paraules, que ha utilitzat en el seu discurs que no cal dir que a mi m'ha estat molt grat d'escoltar i li hauria bastat de reduir el seu discurs a una petita esmena. Però ara em dona peu a mi per a dir quin és el pensament del Govern i quin és el meu particularment, ja que tinc en aquest cas concret, la responsabilitat personal.

Jo diria a l'amic Fronjosà que endut pel seu entusiasme per la classe obrera — tan dignes d'elogi i que l'han portat al lloc que avui ocupa — ha estat un tros exagerat quan ha parlat dels intel·lectuals. Sobretot tenint al seu davant els noms de tots els intel·lectuals que componen el Consell de Cultura que ha actuat fins ara i que ara anem a reforçar per Llei. Entre aquest intel·lectuals n'hi han tants per no dir tots...

El Sr. CARRERES I ARTAU: Jo, no!

El Sr. CONSELLER de Cultura: ...que s'han distingit per tot el contrari.

El Sr. FRONJOSÀ: *Peor es meneallo...*

El Sr. CONSELLER de Cultura: I jo només us en voldria citar un, que em plauria que no fos ara aquí, per no ofendre la seva modèstia, que és el que porta precisament el pèndul del Consell de Cultura, perquè n'ha estat fins ara president: em refereixo a l'illustre universitari Doctor Serra i Hünter, el qual ha donat a totes les seves propagandes aquest sentit popular. Mai no l'he sentit parlar de la cultura sense que fes aquest aclariment que ha fet avui, tan oportunament per cert, aquesta afirmació que ell no voldria que en parlar de cultura, pogués pensar-se un sol moment que aquesta cultura pot deixar de tenir aquest caràcter social que ell ha donat a tota la seva obra.

No tingui por, doncs, d'aquesta parcialitat, l'amic Fronjosà. Està bé que la denunciï, portat pels seus entusiasmes per la classe treballadora, perquè això serveix de disc per evitar els perills que poguessin haver-hi d'aquest intel·lectualisme parcial — com deia —. Que es fixi, sobretot, en el que ha fet el Consell de Cultura: Jo no diré que en el primitiu Consell de Cultura s'hagués fet una obra netament i únicament obrera. Però l'amic Fronjosà sap que vaig fer tot el que calia perquè en aquest Consell de Cultura hi haguessin elements que fossin ben representatius de la classe obrera a la qual es refereix. No hi havien obrers, però no cal ésser obrer per ésser obrerista, i no cal ésser exclusivament obrer per a sentir d'una manera viva els problemes del treball. Hi ha hagut — ja ho sap ell — grans figures, el mateix Marx, precisament, que era doctor en Dret i sentia totes aquestes coses, tots aquests problemes del treball tan vivament com els hauria

pogut sentir l'home més treballador i humil de qual-sevol d'aquests oficis manuals que tan bé elogiava l'amic Fronjosà. Portat per la meua preferència pels problemes del treball — nascuda potser de la meua situació i tal vegada de l'ambient familiar, netament obrerista i pagesívol del qual descendeixo —, vaig captenir-me de seguida en fer aquest Consell d'anar a cercar tres homes que sentissin d'una manera viva aquests problemes del treball i de l'alta cultura, de la qual havia de tenir cura la Generalitat. Vaig cridar des del primer moment un home, el nom del qual pronuncio ara amb unció, perquè l'amic Fronjosà sap els llaços d'amistat i d'afecte que m'hi lligaven. Un home del qual podríem dir el mateix que hem dit abans de Marx: que malgrat d'ésser un tècnic, un universitari, un intel·lectual, sentia damunt de la carn pròpia, d'una manera viva i intensa, els problemes de treball. Em refereixo al malaurat i inoblidable Rafael Campalans, que tan sensible era a les coses a les quals s'ha referit l'estimat amic Fronjosà. Vaig posar-hi encara un altre home de la mateixa qualitat: vull dir Carles Pi i Sunyer i un altre com Serrat i Bonastre. Volíem, en una paraula, que arribessin a la Generalitat per unes antenes ben sensibles, que no deixessin perdre ni els més petits matisos, tots aquests problemes, que són els més vitals d'una nacionalitat i l'alt esperit de la cultura. Es per això que vàrem invitar aquests intel·lectuals a què vinguessin a ajudar en aquest aspecte, i en aquest ordre, el Govern de Catalunya.

Però hi ha més — i l'amic Fronjosà no em deixarà mentir, ell que fou l'ànima d'aquell Congrés al qual no em vull referir ara —. En el Projecte primitiu de la creació del Consell de Cultura hi havia un article que diu que es pot i fins s'aconsella que tot sovint es facin aquestes subponències i aquestes institucions de caràcter públic, de les quals no sigui exceptuat res, tingui el matis polític, social o religiós que tingui, i és aquesta la idea d'aquest Conseller que ara us parla, quan va crear-se el Consell de Cultura, al qual volia portar tot el sentit de la cultura catalana, en forma que fos una resultant completa del pensament català.

I, a part d'aquestes subponències, m'he captivat sempre que hi ha hagut un congrés de caràcter obrer, d'estar amatent a ajudar-los en tot el que he pogut, de donar-hi escalf i de cercar la manera de fer arribar a aquestes ponències, tots els estudis d'aquest Congrés, primer al Consell de Cultura de la Generalitat, i després al Consell del Govern de Catalunya. Un exemple: el Congrés del qual hem de fer un elogi fervent, el que van fer les Escoles de Treball de Catalunya. I em plau en aquests moments, de retre homenatge a l'amic Fronjosà, que fou precisament l'ànima d'aquell Congrés que després es va conèixer sota les tres lletres F. O. C. Les conclusions d'aquest Congrés jo vaig demanar-les; i no sols això sinó que va ésser el Consell de Govern el que va prendre l'acord oficial que aquelles conclusions havien de servir d'estudi o iniciativa per a tots els Consellers de Cultura, sobretot pels que havien de captenir-se dels ensenyaments tècnics, acord que avui existeix encara. I vull dir-vos que ara que es va a la reorganització de totes les Escoles de Treball, i que, si el Pressupost ho permet, i vosaltres, els Diputats, ho approveu, anem a fer un relligat de totes les Escoles de Treball de Catalunya i anem a dema-

nar a l'Ajuntament de Barcelona que ens passi les d'Arts i Oficis per a convertir-les en Escoles Primàries de Treball; convertint l'Escola del Treball en Universitat de Treball de Catalunya, és a dir, en Centre d'Estudis superiors, al qual arribin els homes preparats en tots els sentits, no solament es tindrà en compte la ponència de la F. O. C. al moment de realitzar-ho, sinó que seran cridats els elements de la F. O. C. perquè portin el seu assessorament al Consell de Cultura i l'ajudin a la realització del problema de l'ensenyament tècnic de Catalunya.

Una cosa voldria fer constar, amic Fronjosà, i és que aquest respecte que sentiu vós per l'obrer jo el sento també d'una manera viva i és precisament aquest respecte a l'obrer un dels distintius de l'actual Govern. Si jo ara no temés que pogués semblar una mica sectària la meua afirmació, parlaria d'una manera especial del President d'aquest Govern, que té, com preocupació cabdal, la de resoldre aquests problemes de caràcter obrer. És ell que en parla amb una insistència que li ha costat més d'una ironia dels que no senten aquesta emoció que sent el President de la Generalitat — diguem-ho amb la seva paraula, que jo trobo molt justa —, quan parla de la gent humil, no en el sentit de la humilitat que s'ha dit que ell li donava, sinó en el sentit del que treballa, del que sofreix i del que té dret a què no se l'exclouï de cap privilegi, i, sobretot, del de la cultura, que ha d'ésser patrimoni de totes les classes. És aquesta, precisament, la intenció d'aquest Govern.

Deieu, amic Fronjosà, que no s'ha fet res, i això no és cert. S'ha fet el que s'ha pogut. S'ha sentat el principi que no ha d'haver-hi escoles de rics i escoles de pobres. A Barcelona s'ha realitzat una notable obra escolar per part de l'Ajuntament de Barcelona i de la Generalitat de Catalunya. Deixeu que em tanqui ara a la de la Generalitat, i la prova la trobeu a la Normal, com la trobareu a l'Institut Escola, on no hem oblidat la creació de les beques. Una de les primeres coses fetes l'any passat — i em dol no saber que s'havia de parlar d'aquest tema, perquè hauria portat les dades referents a beques — fou doblar les atencions becàries, no pas amb la convicció que això era suficient, sinó que no hi havia, de moment, les possibilitats, però deixàvem ben sentat quin era sobre aquesta qüestió el criteri de la Generalitat de Catalunya.

A l'Institut Escola, per exemple, trobareu realitzada una de les coses que indicàveu. A l'Institut Escola no tots els alumnes paguen el mateix. Paguen segons la cèdula, i de la mateixa manera que un nen fill d'obrer, la cèdula del qual no permet que se li pugui fer pagar matrícula, en paga una de baixíssima, el noi del ric, gràcies al que diu la cèdula, paga una matrícula molt superior.

També s'han arribat a fer coses que poden contribuir a anar a la unió i a la solidaritat humana en el sentit que el noi del ric, pagant més que el del pobre, contribueix, en certa manera, a les despeses que ocasiona l'ensenyament del noi pobre. A l'Institut Escola trobareu enguany nois fills d'obrers que, per haver demostrat que eren més intel·ligents i aptes, els han estat donades matrícules gratuïtes. Això no resol, naturalment el problema, però diu ben clar

han posat una cura tan especial, que encara que l'esperit del Govern de Catalunya que voldria que no fossin cinc, sis o set, els beneficiats d'aquest criteri, sinó que tots els que tenen aptituds poguessin trobar aquests mitjans, per arribar als llocs més alts i als estudis universitaris superiors.

I més us diré: fixeu-vos en el Pressupost que ja tenim preparat al Departament de Cultura i que voldria que fos objecte de totes les facilitats per a portar-lo aquí i no restés amb la migradesa del Pressupost passat.

Es allí que trobareu les proporcions i veureu palesades realitats que portarem aquí i que voldríem convertir en Lleis. Trobareu, per exemple, una Escola d'infermeres, i veureu que, d'unes 300.000 pessetes del Pressupost, n'hi ha 74.000 dedicades únicament a beques, per aquelles noies que, no tenint mitjans per als estudis, senten aquesta vocació d'ésser infermeres.

Revisau el Pressupost de la Universitat autònoma i veureu la partida de beques — excuseu-me, perquè parlo de memòria i no sabia que fagués de referir-me a aquestes qüestions, que, de saber-ho, hauria portat xifres exactes —, comprovareu que dels dos milions i mig que han de dedicar-se a la Universitat autònoma per part de la Generalitat de Catalunya, la xifra destinada a les beques voreja les 500.000 pessetes. I és que el criteri que tenim nosaltres, amic Fronjosà, és el que tots els nois aptes que sapiguem que han de treure un profit dels seus estudis perquè tenen una veritable vocació per una carrera, siguin, no en la quantitat de quatre, cinc o sis, sinó tots els que puguin tenir l'adjutori del Govern de Catalunya per a seguir els seus estudis.

I ara entraré en el problema de l'ensenyament lliure a la Universitat autònoma. Començaré per referir-me a allò que ha dit l'amic Fronjosà que no cal anar a la Universitat per aprendre i per mitjà dels ensenyaments assolits poder arribar a llocs preeminentes. Jo crec, tal com l'amic Fronjosà, que hi ha personalitats que, amb escoles o sense escoles, han arribat a ésser unes primeres figures de la humanitat. La classe obrera ha donat figures il·lustríssimes a la humanitat. D'acord; d'això n'estem completament convençuts. Però avui la nova organització que es dona a la Universitat, on abans el professor no feia sinó parlar i parlar sempre i els alumnes escoltar o no escoltar, preparant-se d'una manera ràpida per als exàmens, és ben distint. Seguint els corrents moderns de la pedagogia, és ara la Universitat una cosa viva, una cosa d'experiència, de laboratori, d'ambient, de comunitat, una mena de mística de la cultura, i és per això que creiem necessària l'assistència, com més possible millor, a la Universitat. És clar que podreu dir-me: «I els que no hi poden anar?». Aquests — us responc — han de poder anar-hi; no s'ha de poder dir això, i el Govern de la Generalitat ha de cercar les possibilitats indispensables perquè hi vagin tots. No solament volem que el mecànic a què alludieu arribi a Llicenciat en Filosofia i Lletres, sinó que volem més; no volem que estudiï lliure, sinó dir-li: «Aquí tens una beca perquè arribis a aconseguir el teu doctorat», i la quantitat destinada a beques és creixent, perquè és aquest el nostre esperit i la nostra aspiració.

I, quant als casos concrets que en aquests moments poden ésser afectats pel funcionament de la Universitat autònoma, que ara no he de defensar en aquests moments, penseu, amic Fronjosà, que els patrons de l'autonomia universitària hi han posat una cura tan especial, que encara que em consta que no han resolt el cas en general, perquè les possibilitats actuals no ho permeten, s'ha anat, fins i tot, de casa en casa a estudiar els casos d'un a un, per a veure si hi havia la possibilitat que els obrers que es veien privats dels estudis universitaris poguessin gaudir-ne.

A més a més, sap l'amic Fronjosà que el Govern de la Generalitat de Catalunya, pocs dies abans d'inaugurar l'obra del Patronat autònom de la Universitat de Catalunya va prendre l'acord de la creació dels Cursos Populars Universitaris, dedicats únicament a obrers, que han estat després aprovats pel Patronat de la Universitat autònoma, i que demostra el sentit que l'actual Govern de la Generalitat de Catalunya té de tots aquests problemes, dels quals ha parlat el meu estimat amic Fronjosà, d'una manera tan eloqüent i viva.

I deixeu que acabi dient que, en principi, jo accepto la iniciativa de l'amic Fronjosà, que per això li deia que s'hauria estalviat el discurs que ha fet, si abans m'hagués parlat, perquè li hauria dit que el pensament del que és avui Conseller de Cultura de la Generalitat és de cridar ara, quan es nomenin els nous consellers, algú que pugui representar aquesta tendència que dieu vosaltres, tendència que no voldria que representés ell sol, sinó que voldria que la compartissin tots els altres Consellers que seran com una mena de lligam entre les coses de la cultura i les coses del treball a Catalunya. L'amic Fronjosà sap que per això, hi ha un article que faculta el Conseller: aquest article que presenta el dictamen de la Comissió i que ja era idea del Govern, perquè és el mateix Govern que en aquestes coses vol crear-se aquests lligams que assegurin la seva orientació en coses tan altes com són les de la cultura. Sap també que és facultat meua la d'elegir els noms que han de tenir aquests càrrecs dintre del Consell de Cultura i si malauradament entre els Consellers que fins ara han format part del Consell de Cultura — dels quals jo ara no he de fer l'elogi —, hem tingut la dissort que es produís la vacant que tan lamentem — jo dic a l'amic Fronjosà, al meu estimat amic, que no tingui cap mena de temença en aquest sentit — que, si hem perdut un malaguanyat home, l'amic Campalans, que sentia d'aquesta manera tan sensible tots aquests problemes als quals amb tanta d'eloqüència es referia, jo puc cridar a un altre home que representi tot això que dieu vós, tot aquesta angoixa, tot aquest anhel de superar-se que té la classe obrera.

Amic Fronjosà: amb les paraules que us he dit no voldria altra cosa que haver-vos convençut d'aquest esperit que té l'actual Govern de la Generalitat de Catalunya, que sent d'una manera especialment sensible els problemes més vitals d'un poble, que són els problemes dels que treballen. *(Molt bé!, en la Majoria.)*

El Sr. PRESIDENT: Se suspèn aquest debat.

Lectura d'una proposició de Llei modificativa dels articles 28 i 35 (66 i 78 de la numeració definitiva) de la Llei Municipal de Catalunya

(Es dona lectura al següent:)

«DICTAMEN

Reunida la Comissió Especial (Llei Municipal de Catalunya), sota la presidència del senyor Francesc Arnau i Cortina, amb assistència dels Vocals senyors Joaquim Bilbeny, Joan Tauler, Antoni Rovira i Virgili, Josep Fontbernat, Lluís Duran i Ventosa, Manuel Serra i Moret, Estanislau Ruiz i Ponseti i Pere Comes i Calvet; actuant de Secretari el senyor Josep Folch i Folch, ha procedit a estudiar la proposició de Llei que amb data d'avui i signada pels senyors Laureà Dalmau, Miquel S. Cunillera, Pere Cerezo, Joan Puig i Ferrater i Salvador Armendares, s'ha presentat a la Cambra, acordant-se, per unanimitat, l'autorització de la seva lectura.

Palau del Parlament, 7 de desembre del 1933.
— El President, J. Arnau. — El Secretari, J. Folch.»

(Es dona lectura a la següent proposició de Llei:)

«AL PARLAMENT»

Els Diputats que sotasignen tenen l'honor de sotmetre a l'aprovació del Parlament, la següent

PROPOSICIÓ DE LLEI

Article 1.er Es modifica el paràgraf tercer de l'art. 28 (66 de la numeració definitiva) de la Llei Municipal de Catalunya, que restarà redactat així:

«En els Municipis de menys de 1,000 habitants hi haurà un Alcalde segon. En els de 1,001 a 3,000 habitants, un Alcalde segon i Alcalde tercer, i en els de 3,001 a 10,000, que funcionin pel règim de Corporació en ple, tindran un Alcalde segon, un Alcalde tercer i un Alcalde quart.»

La resta del paràgraf igual al de la Llei aprovada.

Article 2.er Així mateix és modificat el paràgraf primer de l'art. 35 (78 de la numeració definitiva) de l'esmentada Llei, quedant redactat com segueix:

L'Assemblea municipal podrà en tot moment destituir en part o totalment, les persones a qui hagi conferit els càrrecs d'Alcalde, Alcalde segon, tercer i quart, i Conseller Regidor.

La resta del paràgraf igual al de la Llei aprovada.

Article 3.er Aquestes modificacions en l'articulat de la primera part de la Llei Municipal de Catalunya, aprovada amb data 11 d'agost passat, entraran en vigor el dia de la seva publicació al *Butlletí Oficial de la Generalitat*.

Palau del Parlament, 7 de desembre del 1933.
— Cerezo, Dalmau, Puig i Ferrater, Armendares i Cunillera.»

Lectura dels títols VII a XII del dictamen de la Comissió Especial sobre el Projecte de Llei Municipal de Catalunya

(El senyor Secretari llegeix el següent :)

«**DICTAMEN**»

Reunida la Comissió Especial (Llei Municipal de Catalunya, sota la presidència del senyor Francesc Arnau i Cortina, amb assistència dels Vocals senyors Joaquim Bilbeny i Bosch, Joan Tauler i Palomeres, Antoni Rovira i Virgili, Jaume Simó i Bofarull, Josep Fontbernat i Verdaguer, Josep Maria Espanya i Sirat, Lluís Duran i Ventosa, Miquel Vidal i Guardiola, Joan Vallès i Pujals, Joan Rovira i Roure, Manuel Serra i Moret, Estanislau Ruiz i Ponseti i Pere Comes i Calvet ; actuant de Secretari el senyor Josep Folc i Folc, per tal de dictaminar diversos articles de la segona part del projecte de Llei municipal de Catalunya, llegit a la Cambra amb data 28 de juny proppassat, la Comissió, després de diverses reunions on les quals s'ha estudiat detingudament l'esmentat projecte de Llei, acorda, per unanimitat, sotmetre a l'aprovació de la Cambra el següent

PROJECTE DE LLEI

TÍTOL VII

COMPETÈNCIA I OBLIGACIONS MUNICIPALS

Art. 102. És de l'exclusiva competència dels Ajuntaments, subordinada únicament a l'observància de les Lleis generals, el govern i direcció dels interessos peculiars dels pobles i en particular quant tingui relació amb els objectes següents :

1.ª — Constitució de les Corporacions, resolució sobre la capacitat, aptituds, incompatibilitats i excuses dels Consellers elegits i declaració de vacants quan s'escaiguin.

2.ª — Formació, modificació i dissolució d'associacions amb altres Ajuntaments per a fins comuns i creació d'entitats autònomes submunicipals.

3.ª — Matèries referides al territori municipal en el que afecta a delimitacions, fusions, agregacions, segregacions, i altres accions que puguin alterar l'ària jurisdiccional corresponent.

4.ª — Nomenament, correcció i destitució dels funcionaris, empleats i agents del Municipi.

5.ª — Formació del Patró municipal i totes les regulacions relatives a veïnatge i població.

6.ª — Coordinació de les funcions pròpies de la municipalitat, amb les dels termes que constitueixin la comarca o els sectors territorials que, per similitud de situació o coordinació d'interessos, demanin una acció intermunicipal.

7.ª — Ordinacions municipals, Reglaments i Bans sobre serveis.

8.ª — Ordinacions referents a prestacions i accions municipals.

9.ª — Interposició d'accions judicials i extrajudicials que hagin d'exercitar el Municipi o les Corporacions o organismes que en depenguin o hi tinguin relació.

10. — Municipalització de serveis.

11. — Aprovació i proposta de Cartes municipals, així de caràcter orgànic com econòmiques.

12. — Obertura, afermat, millora, alineació, conservació i ornat de carrers, places, parcs, jardins i qualsevol altre mitjà de comunicació i esbarjo en el cas municipal o fora del poblat.

13. — Construcció i concessió de vies fèrries de qualsevol mena i línies telefòniques que no ultrapassin el límit del terme municipal. Els Ajuntaments podran convenir amb la Generalitat de Catalunya, la subrogació de les reversions d'aquesta mena de serveis o altres d'anàloga naturalesa, quan aquella modalitat administrativa s'esdevingui.

14. — Organització dels serveis d'aviació civil, en tot el que es relaciona amb la municipalitat.

15. — Serveis de tota mena que siguin conseqüència dels progressos de la tècnica moderna, sempre que llur radi d'acció no depassi del terme municipal, en el qual cas l'Ajuntament haurà de posar-se amb relació amb els altres cossos locals als quals arribin els efectes o interessin els elements del servei.

16. — Serveis relatius a proveïments d'aigües i destinació de les que tinguin caràcter residual.

17. — Clavegueres, desinfeccions, mesures sanitàries en règim normal o extraordinari, lluita contra el contagi o epidèmia, policia d'higiene, urbana i rural, dessecament de terrenys d'aigües estancades i serveis generals de salubritat.

18. — Enterraments, cementiris i forns crematoris.

19. — Enllumenat de tota mena i subministrament als veïns de llum, calor o força motriu.

20. — Escorxadors, mercats, policia de subsistències, prevenció i càstig de l'adulteració de substàncies alimentoses, frau en la venda, i àdhuc per arribar en els casos de reincidència al tancament temporal dels establiments que infringeixin la reglamentació municipal en aquesta matèria.

21. — Policia de seguretat i de vigilància, d'acord amb el que les Lleis disposin, per a la protecció de persones i coses, així en la vida pública com en els llocs de reunió.

22. — Policia i guarda rural.

23. — Prevenció i persecució de la mendicitat i la vagància i protecció de menors, orfes i vells, i establiment de centres benèfics que tinguin l'esmentada finalitat.

24. — Assistència mèdica i benèfica de caràcter domiciliari.

25. — Escoles d'instrucció professional, d'arts, oficis, indústries i totes les modalitats que cregui l'Ajuntament oportú encoratjar.

26. — Foment de les manifestacions artístiques.

27. — Institucions de crèdit popular o agrícola, i d'assegurances socials.

28. — Fires, concursos, exposicions i manifestacions anàlogues.

29. — Cura i conservació d'objectes i monuments de caràcter històric i artístic.

30. — Institucions de previsió i auxili en casos d'incendi i de tota mena de calamitats.

31. — Atorgament de contractes i concessions

per a obres, adquisicions, construcció d'edificis i serveis municipals de tota classe.

32. — Regulació financera del Municipi, discussió i aprovació del Pressupost, ordenació dels ingressos i rendició de comptes.

33. — Determinació de les responsabilitats governatives o econòmiques que neixin de l'actuació dels Ajuntaments.

34. — Adquisició de tota mena de béns per l'Ajuntament o pels establiments que en depenguin.

35. — Transaccions, convenis, novacions i arranjaments sobre crèdits o drets del Municipi, dintre del marge autoritzat per les Lleis.

36. — Conservació, aprofitament i custòdia dels béns municipals.

37. — Exercici de l'acció conservatòria i reivindicatòria dels esmentats béns, en la forma que disposi la Llei.

38. — Fixació de les mesures per a la utilització de béns comunals o repartiment temporal de béns propis de l'Ajuntament.

39. — Construcció de cases barates, econòmiques, o populars.

40. — Relació amb Ajuntaments i unions d'Ajuntaments nacionals i estrangers per tal de facilitar els corrents d'intercanvi entre les Municipalitats de tots els països.

Aquesta enumeració s'entén enunciativa i no pas restrictiva de les facultats dels Ajuntaments.

Article 103. És obligació dels Ajuntaments l'exacte compliment dels fins i serveis que, segons aquesta Llei, estan encomanats a llur acció i vigilància, i singularment els següents:

1.ª — Conservació i endegament de la via pública.

2.ª — Policia urbana i rural.

3.ª — Administració, custòdia i conservació de les finques, béns i drets dels pobles i boscos comunals.

4.ª — Mercats i escorxadors.

5.ª — Higiene pecuària.

6.ª — Subministre, vigilància i protecció d'aigües potables, de puresa bacteriològica garantitzada.

7.ª — La reforma i, en el seu cas, la clausura dels pous que manquin de condicions higièniques.

8.ª — La supressió d'aigües estancades i condicionament de femers.

9.ª — Evacuació, en condicions higièniques, de les aigües i matèries residuals.

10.ª — Inspecció i millora higiènica de les cases habitació, amb prohibició d'habitar les insalubres.

11. — La inspecció i examen d'aliments i begudes, especialment del pa, carns i llet.

12. — Policia sanitària de vies públiques, quadres, estables, mercats i escorxadors, centres de reunió, rentadors i cementiris.

13. — Assistència mèdico-farmacèutica i de llevadores a les famílies pobres.

14. — Vacunació dels nascuts en el terme abans de què transcorrin els sis mesos de vida, i re-vacunació anual dels veïns que ho necessitin.

15. — Institucions d'assistència social.

16. — Política social i especialment la millora de les condicions de vida de l'obrer.

17. — Construcció d'edificis escolars, higiene de les escoles i reconeixement periòdic dels escolars.

18. — Cementiris.

Article 104. Les Ordinacions i Reglaments aprovats per l'Ajuntament en matèria de la seva exclusiva competència, començaran a regir sense haver d'esperar cap superior sanció. Quan els Reglaments i Ordinacions siguin de caràcter general, hauran de publicar-se íntegrament al *Bulletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Hom podrà interposar, de tota manera, els recursos consignats en el títol XIV de la present Llei.

Article 105. Els Acords dels Ajuntaments i organismes municipals, en matèria de llur competència, seran immediatament executius, sense perjudici dels recursos que s'interposin i de llur suspensió acordada per les autoritats competents.

Article 106. Quan les Corporacions municipals actuïn per delegació de la Generalitat, s'estarà al que disposin les Lleis i preceptes que en cada cas regulin la matèria de la qual es tracti.

TÍTOL VIII

CONSTITUCIÓ I FUNCIONAMENT DELS ORGANISMES MUNICIPALS

CAPÍTOL I

Constitució dels Ajuntaments

Article 107. Les Corporacions municipals es constituïran el dia primer de gener següent al de les eleccions de cada renovació biennal. Els Consellers que formaran el nou Cosistori hauran d'ésser convocats a la sessió de constitució amb quaranta-vuit hores d'anticipació.

Article 108. Els Consellers electes hauran de presentar llurs credencials a la Secretaria de l'Ajuntament tres dies abans del dia assenyalat per a la sessió de constitució.

La Corporació municipal declararà vacant el lloc dels Consellers que previ requeriment de la Secretaria i sense excusa plenament justificada no presentin llur credencial dintre els vuit dies següents al de la constitució de l'Ajuntament.

Article 109. La sessió de constitució començarà sota la presidència de l'Alcalde sortint, el qual es limitarà a declarar oberta la sessió i a cedir la Presidència al Conseller de més edat.

Article 110. Immediatament es procedirà a l'examen de les credencials i es resoldrà sobre l'aptitud legal dels electes per a l'exercici de llurs càrrecs.

L'interessat no podrà prendre part en la votació.

La Secretaria lliurarà la relació dels Consellers admesos i la Presidència declararà definitivament constituïda la Corporació.

Article 111. Tot seguit i d'acord amb l'art. 71, es procedirà a l'elecció del càrrec d'Alcalde. L'elegit passarà a ocupar la Presidència. Si la Corporació municipal de Barcelona opta pel dret que li concedeix l'article 60, correspondrà ocupar la Presidència al President de l'Assemblea que s'elegeixi.

Després en els Municipis de població superior a 10,000 habitants, i en els de població inferior que estiguin en el cas de l'art. 57, es procedirà a l'elecció dels Consellers Regidors, d'acord amb el que disposa

l'article 60. En els altres Municipis de més de 3,000 habitants, s'elegiran els Alcaldes segon, tercer i quart, en els de 1,001 a 3,000 habitants, s'elegiran els Alcaldes segon i tercer, i en els de menys de 1,000 habitants, s'elegirà l'Alcalde segon, d'acord amb el que disposa l'art. 71.

Article 112. A continuació serà fixat el nombre de sessions ordinàries a celebrar per la Corporació municipal, així com també els dies i hores en què hagin de tenir lloc, que seran les hàbils per a facilitar l'assistència de públic.

Article 113. En els Municipis amb Consell obert en la sessió de constitució, es designarà, d'acord amb l'article 81, la Junta veïnal que regirà el Municipi durant els períodes en què no funcioni el Consell, i es determinarà el nombre de sessions ordinàries que hagin de celebrar-se.

CAPÍTOL II

Funcionament dels organismes municipals

Secció 1.^a

Principis generals

Article 114. En els Municipis en els quals exerceixi la totalitat del govern la Corporació municipal, les sessions ordinàries seran com a mínim dues al mes.

En els Municipis amb Comissió de Govern, les sessions ordinàries a celebrar per la Corporació municipal seran com a mínim una cada trimestre i com a màxim una cada mes. En són exceptuades les referents a Pressupostos i comptes municipals, així com les destinades a tractar afers de transcendència pels interessos municipals, les quals podran durar els dies necessaris.

Article 115. Les sessions de la Corporació municipal seran públiques i se celebraran necessàriament en la sala ex professa de la Casa Consistorial.

La Casa Consistorial radicarà a la capitalitat del Municipi.

Article 116. L'Ajuntament es reunirà en sessió extraordinària en els casos següents:

- 1.ª — Quan l'Alcalde ho disposi o ho hagi acordat la Comissió de Govern municipal.
- 2.ª — Quan ho demani la tercera part més un dels Consellers que componen la Corporació.
- 3.ª — Quan les Lleis ho exigeixin per raó de la matèria.

Article 117. Les convocatòries per a les sessions ordinàries o extraordinàries seran repartides als Consellers un dia abans de llur celebració, amb la corresponent ordre del dia. En les sessions extraordinàries no es podrà tractar ni resoldre altres assumptes que els continguts en l'ordre del dia.

Article 118. L'assistència a les sessions és obligatòria. El President penyorarà els absents que no s'hagin excusat degudament.

Les multes seran de 3, 5, 8 o 12 ptes., segons que el Municipi tingui menys de 1,000 habitants, més de 1,000 i menys de 3,000, més de 3,000 i menys de 10,000 o més de 10,000 habitants.

Article 119. Per a poder obrir una sessió de primera convocatòria, caldrà l'assistència de la meitat més un dels Consellers que componen de dret la Corporació.

Si no hi hagués el nombre suficient, la Presidència farà estendre per la Secretaria una diligència que es consignarà en el llibre d'actes i en la qual constarà el nombre i noms dels Consellers concorrents. La sessió de segona convocatòria tindrà lloc a les quaranta vuit hores següents.

Les sessions de segona convocatòria seran vàlides qualsevol que sigui el nombre de Consellers que hi assisteixin.

Article 120. Les sessions municipals podran ésser secretes, quan es tracti d'assumptes que facin referència a l'ordre públic o afectar al decòrum de la Corporació o d'algun dels seus membres.

Article 121. Tots els membres que componen la Corporació municipal tenen veu i vot en les sessions municipals.

Es Secretari municipal podrà informar verbalment si l'Alcalde així ho disposa. En el cas de l'article 60, ho disposarà el President de l'Assemblea municipal.

Article 122. Tots els veïns i els interessats en els acords tenen dret a demanar certificació de les actes de les sessions municipals o de part d'elles.

Article 123. L'ordre de les sessions municipals, quan els Reglaments de cada Corporació no ho determini d'altra manera, serà el següent:

1.ª — Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior.

2.ª — Despatx oficial i ordre del dia.

3.ª — Lectura i discussió de les proposicions de caràcter urgent.

4.ª — Precs i preguntes.

Article 124. La discussió dels assumptes municipals serà realitzada de conformitat amb els torns que determinin els Reglaments de cada Corporació.

Les votacions seran ordinàries o nominals.

Seran, però, secretes quan es tracti d'elecció de càrrecs o quan afectin al decòrum de la Corporació o d'algun dels seus membres.

Els acords seran presos per majoria dels Consellers que assisteixin a la sessió, exceptuant els casos en què la Llei imposi un quòrum determinat.

Article 125. El Secretari de l'Ajuntament aixecarà acta de les sessions, en la qual constarà un resum dels assumptes tractats, els acords presos i els vots emesos per cada Conseller.

L'acta serà signada per tots els assistents a la sessió.

Article 126. Les actes són considerades documents públics.

No és vàlid cap acord que no consti en el llibre d'actes.

El llibre d'actes serà relligat i els seus fulls portaran la rúbrica de l'Alcalde i el segell de la Corporació. En el primer full es farà constar per l'Alcalde i el Secretari el nombre de folis.

Article 127. La Secretaria municipal, dintre els quinze dies següents a cada sessió, trametrà al *Butlletí Oficial de la Generalitat*, per a la seva publicació, un extracte dels acords adoptats que tinguin caràcter general.

Secció 2.^a

Funcionament de la Comissió de Govern

Article 128. La Comissió de Govern municipal, dintre dels tres dies següents al de la constitució de l'Ajuntament, celebrarà la primera sessió.

Article 129. Presidirà la sessió l'Alcalde, i la Comissió per majoria de sufragis, distribuirà les funcions i els serveis administratius de conformitat amb l'art. 63.

Article 130. Les sessions de la Comissió de Govern municipal seran secretes, però llurs acords seran fixats en el tauler d'anuncis de la Casa Consistorial durant el termini dels vuit dies següents al de la sessió.

Article 131. La Comissió de Govern municipal celebrarà sessió, almenys, una vegada per setmana, amb assistència obligatòria del Secretari o del funcionari que reglamentàriament el substitueixi.

Tots els Consellers podran assistir a les deliberacions de la Comissió de Govern, sense veu ni vot.

Article 132. Són aplicables a les sessions de la Comissió de Govern municipal els anteriors preceptes relatius a la Corporació en ple, en allò que fan referència a convocatòria, nombre d'assistents, sessions ordinàries i extraordinàries, votacions, actes i publicació de l'extracte dels acords, amb les naturals diferències derivades de la seva diversa composició.

Secció 3.^a

Funcionament de la Corporació municipal

Article 133. En els Municipis sense Comissió de Govern, la Corporació en la segona sessió que celebri determinarà el nombre de Comissions Permanents necessàries per a l'administració municipal.

Tots els Consellers hauran de formar part d'una o més d'aquestes Comissions.

Article 134. Els assumptes seran preparats, dictaminats i presentats per les Comissions Permanents respectives. No es podran prendre acords separant-se d'aquest procediment, exceptuant els afers d'urgència manifesta.

La declaració d'urgència haurà d'ésser feta per la majoria del total de Consellers que componen la Corporació. No podran considerar-se com urgents els afers relatius a personal i contractes.

Article 135. La Corporació podrà variar el dia assenyalat per a celebrar les sessions i l'hora de començar-les i podrà modificar també el nombre de Comissions Permanents i llur constitució.

Es podran nomenar Comissions o Delegacions especials per a determinar afers, i podran ésser integrades també per persones alienes a la Corporació.

Article 136. La Corporació podrà facultar temporalment l'Alcalde perquè pugui resoldre, a proposta de les Comissions corresponents, els afers amb aplicació automàtica dels Reglaments o preceptes establerts per l'Ajuntament.

Article 137. En els Municipis de 5,000 a

10,000 habitants que passessin a regir-se per Comissió de Govern quedaran sense efecte els nomenaments d'Alcaldes segon, tercer i quart, i hauran de proveir-se els càrrecs de la Comissió de Govern.

Secció 4.^a

Funcionament del Consell Obert

Article 138. En els Municipis amb Consell Obert, seran aplicables a les reunions del Consell, en defecte de normes consuetudinàries, les disposicions d'aquest títol relatives a les sessions de les Corporacions municipals.

No regiran, però, els preceptes referents a l'obligatorietat d'assistir a les sessions i sancions per mancamment d'aquest deure.

Article 139. Les actes de les reunions del Consell Obert seran signades pel President i els Vocals de la Junta veïnal.

TÍTOL IX

ATRIBUCIONS DELS ORGANISMES MUNICIPALS

CAPÍTOL I

Municipis amb Comissió de Govern

Article 140. Són atribucions pròpies de la Corporació municipal:

1.er — Establir per mitjà de resolucions de caràcter general la política municipal a seguir.

2.er — Discutir i aprovar els Pressupostos de l'Ajuntament.

3.er — Discutir i aprovar els comptes generals del Municipi, que seran rendits en la forma que la Llei determina.

4.er — Discutir i aprovar tot el que es refereix a les matèries a què es contreu l'art. 142 d'aquesta Llei.

5.er — Discutir i aprovar tot el que fa referència a celebració de contractes i atorgament de concessions d'obres i serveis municipals i acords relatius a llur execució quan la duració excedeixi d'un any o exigeixi recursos que no tinguin el crèdit corresponent en el Pressupost anual en exercici.

6.er — Aprovació o reforma de les Ordinacions municipals o dels Reglaments que tinguin caràcter general i constitueixin disposicions normatives dels serveis municipals.

7.er — Discussió i aprovació de la Carta municipal.

8.er — Discutir, fiscalitzar i censurar l'actuació de la Comissió de Govern municipal, no podent, però, deixar sense efecte cap acord dels adoptats, en matèries de la competència de l'esmentat organisme.

Article 141. La Comissió de Govern té competència plena per a resoldre tots els assumptes que afectin a l'administració del Municipi i que no siguin de la competència de la Corporació municipal, de conformitat amb els Reglaments gene-

als aprovats, i sempre dintre dels límits del Pressupost.

Article 142. Els acords referents a contractació d'emprèstits, conversions de deutes, subscipió d'accions i obligacions de societats, empreses o organismes de dret públic, o convenis de caràcter econòmic o financer, seran preparats per la Comissió de Govern municipal i resolts per la Corporació municipal en ple.

Article 143. La Comissió de Govern determinarà en la forma que cregui oportuna, tot quant es refereixi a l'aprofitament i gaudiment de béns comuns del poble, tenint en compte el contingut del títol XIII.

Article 144. Serà atribució exclusiva de la Comissió de Govern el que fa referència al nomenament, càstig i separació d'empleats municipals de tota mena.

Article 145. Els acords de la Comissió de Govern seran immediatament executius, a comptar de llur adopció, sense perjudici dels recursos que capiga interposar, els quals seguiran els tràmits fixats en aquesta Llei. Queden exceptuats els acords que poden ésser objecte de referèndum popular segons el que disposa el títol X.

CAPÍTOL II

Municipis sense Comissió de Govern

Article 146. En els Municipis sense Comissió de Govern, l'Ajuntament té de manera exclusiva totes les facultats que aquesta Llei o altres especials reconeixin a les Municipalitats.

TÍTOL X

INICIATIVA, CONSULTA I REFERÈNDUM POPULAR

Article 147. Els veïns d'un Municipi poden adreçar-se a l'Ajuntament proposant l'adopció de disposicions i acords que estiguin dintre la competència de la Corporació.

Quan la proposta sigui formulada per un nombre de veïns que arribi al 2 per 100 del Cens electoral a Barcelona i al 5 per 100 en les altres poblacions, l'Ajuntament o la Comissió de Govern, en el seu cas, hauran de resoldre-les en un sentit o altre dintre d'un termini de tres mesos o més aviat si l'indole del que es proposa exigeix un termini més curt.

En el cas que la proposta sigui rebutjada o bé modificada, els seus signants podran, segons els tràmits establerts en l'art. 154, promoure la celebració d'un referèndum que resolgui en definitiva, si hi ha un 25 per 100 d'electors que el demanin.

Article 148. Per acord de la majoria absoluta de l'Ajuntament o de la Comissió de Govern, podrà ésser sotmesa a consulta del poble qualsevol qüestió relativa al Municipi, abans d'adoptar acord sobre la dita qüestió.

Feta la consulta, caldrà atènyer-se al seu resultat.

Article 149. Pel vot de la majoria absoluta del nombre total de Consellers que formen l'Ajunta-

ment o a sollicitud del 20 per 100 del Cens electoral del Municipi, es sotmetran a referèndum popular la ratificació o revocació d'acords del ple i els de la Comissió de Govern abans d'executar-los, quan es refereixen a les matèries següents:

Emprèstits, préstecs, manlleus, adquisició, venda, contractes, concessions i execució d'obres o serveis, construcció d'edificis; noms de carrers i places.

Article 150. N'hi haurà prou, per a la celebració de referèndum, que el demanin el 5 per 100 dels electors en els casos següents:

1.ª—Quan s'hagi acordat l'alienació o el gravamen de béns o de drets reals si l'import de la venda o el referit gravamen ultrapassen el 25 per 100 dels ingressos ordinaris de la Corporació.

Aquesta alienació haurà de referir-se a béns que no siguin terrenys sobrants de via pública o edificis inútils per al servei, en el qual cas no cal l'expressada formalitat.

2.ª—Quan s'hagin acordat convenis que afectin l'economia del Municipi, l'import dels quals excedeixin de la meitat de l'import dels ingressos totals de l'Ajuntament de l'any econòmic anterior. Són exceptuats els convenis fets amb organismes de dret públic.

3.ª—Quan es resolgui atorgar concessions d'obres, serveis o aprofitaments per a més de deu anys, si representen una quantia superior al 10 per 100 del Pressupost d'ingressos de l'any en què l'acord s'hagi pres.

4.ª—Quan s'hagi resolt de vendre, gravar o enderrocar monuments, edificis o objectes de valor històric o artístic d'importància, declarat oficialment.

5.ª—Quan s'hagi atorgat una municipalització en els expedients a què es refereix el títol XIII.

Article 151. En els Municipis que es regeixin pel sistema de Consell obert, no serà aplicable el referèndum, però els acords relatius a les matèries enumerades en els articles precedents hauran d'ésser presos per la majoria absoluta dels electors.

Article 152. Abans de la celebració d'un referèndum sobre alienació, transformació o enderrocamment de monuments, edificis o objectes històrics o artístics, caldrà que el Govern de la Generalitat declari si s'oposa o no a l'acord pres o a la proposta feta. En el cas que s'hi oposi, ja no hi haurà lloc a referèndum, puix que l'acord o la proposta queda sense efecte.

Article 153. Tot acord susceptible d'apel·lació referendària, es publicarà íntegrament al *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*, es fixarà per certificació en el tauler d'edictes, i es farà públic per mitjà de bans o crides.

Article 154. Per a la petició de referèndum, hauran d'adreçar-se per instància a l'Alcaldia, dins el termini de vuit dies després de publicat l'acord oficialment, almenys l'1 per 100 dels electors en els Municipis fins a 10,000 habitants, 150 electors en els Municipis de 10,000 a 20,000 i 250 en els Municipis de 20,000 en amunt, llevat de Barcelona, on caldran 500 electors. Presentada aquesta instància, l'Alcaldia disposarà que quedi oberta en una o més oficines, per un termini mínim de tres dies i en hores fixes, la recollida de signatures d'adhesió a la sollicitud de referèndum.

Les signatures hauran d'ésser posades a pre-

sència d'un Conseller o Delegat d'aquest i d'un funcionari municipal.

Els que acudeixin a signar hauran d'identificar llur personalitat, i els que no sàpiguen signar podran fer-se acompanyar per una persona que signi per ells.

Si s'arriba a reunir la xifra de signatures necessària serà convocat el referèndum, el qual s'efectuarà entre els quinze i els trenta dies després de l'acord.

Article 155. Les votacions referendàries tindran lloc en diumenge. Se celebraran seguint les mateixes normes que les eleccions corrents mitjançant paperetes que diguin «sí» o «no».

En cas de majoria dels vots negatius només es considerarà rebutjat l'acord sotmès a referèndum si han votat negativament del 30 per 100 en amunt dels inscrits al Cens electoral.

Article 156. Els acords susceptibles d'apel·lació referendària no seran executius fins que hagi passat el termini per a demanar el referèndum, si aquest no és demanat, i en cas d'ésser-ho, caldrà atènyer-se al resultat de la votació.

Article 157. Seran aplicables als casos de referèndum obligatori que preveu aquesta Llei els anteriors preceptes relatius a publicació i execució dels acords i celebració de votacions referendàries.

Article 158. Pel mateix procediment que regula l'art. 154 i nombre del 25 per 100 del total d'electors del Municipi, podran aquests sol·licitar votació referendària per a la revocació global del mandat atorgat als Consellers d'un Ajuntament.

Si el referèndum fos favorable a la revocació del mandat cessaran automàticament en l'exercici de llur càrrec els Consellers. La Corporació municipal en ple es reunirà en sessió extraordinària a l'efecte de declarar les vacants corresponents.

TÍTOL XI

DE LES CARTES MUNICIPALS

Article 159. Els Ajuntaments podran adoptar una organització que s'acomodi a les característiques de cada Municipi subjectant-se a les següents regles:

Primera. — La Corporació en ple, pel vot favorable de dues terceres parts dels seus components, fixarà les bases fonamentals del règim de Carta.

No podran ésser objecte de regulació, en el règim de carta, les matèries d'eleccions municipals, competència general dels Ajuntaments i funcions delegades de la Generalitat de Catalunya.

Segona. — L'acord es farà públic, i durant trenta dies s'admetran les reclamacions que els veïns del Municipi formulin.

Tercera. — Transcorregut l'esmentat termini, es reunirà novament la Corporació municipal en ple, en sessió extraordinària, per a discutir les reclamacions i aprovar el text de la Carta. Per a l'aprovació s'exigirà el vot favorable de les dues terceres parts del nombre legal de Regidors.

Quarta. — Aprovada la Carta serà sotmesa al Conseller de Governació de la Generalitat de Cata-

lunya, i aquest, amb l'informe del Govern, la passarà al Parlament Català, per a la seva discussió i aprovació.

Article 160. El règim de Carta podrà limitar-se a establir un ordenament financer especial distint del sistema general establert per als Municipis, però dintre el quadre de les Lleis tributàries generals.

L'esmentada Carta econòmica seguirà per a la seva aprovació els tràmits de l'article anterior.

TÍTOL XII

DE L'ACTIVITAT MUNICIPAL EN MATÈRIA D'OBRES I SERVEIS PÚBLICS

CAPÍTOL I

Obres públiques i Eixampla

Article 161. De conformitat amb el que disposa l'art. 102 d'aquesta Llei, és de la competència municipal i correspon, per tant, als Ajuntaments, de preparar, aprovar i executar tots els projectes que tinguin relació amb la urbanització i sanejament del sòl i subsòl, proveïment d'aigües i clavegueres, tractament d'aigües residuals, millorament d'aquests serveis i aspectes que afectin a sanitat dintre d'aquest camp.

Article 162. S'entendrà sempre inclòs en els grups a què es refereix l'anterior article:

1.ª — Les obres que afectin a places, carrers, passeigs, parcs, vies i jardins.

2.ª — Les d'establiment, en les esmentades vies, de serveis públics de tota mena.

3.ª — El proveïment, portada, canalització i cobriment d'aigües.

4.ª — Urbanitzacions contingudes en els plànols d'extensió o eixampla de ciutats i viles. Si aquelles ultrapassen els termes municipals, s'atendrà l'esmentada finalitat per mitjà de Mancomunitat municipal, sens perjudici de les facultats de la Generalitat, si aquella no es constitueix.

5.ª — Construcció de mercats, escorxadors, rentadors, escoles, edificis higiènics, teatres municipals, establiments culturals, casernes de bombers i tota construcció feta per l'Ajuntament i destinada a un servei municipal o a l'acolliment d'institucions o iniciatives que representin finalitats socials.

6.ª — Destrucció d'estatges insans i construcció de cases barates a barriades higièniques.

7.ª — Dessecació de llocs pantanosos.

Article 163. L'aprovació dels plans generals que afectin a aquestes modalitats serà feta per la Corporació municipal.

Contra els acords que es prenguin en aquesta matèria, cabran els recursos a què es refereix el títol XIV d'aquesta Llei.

Article 164. L'aprovació definitiva de tot projecte d'urbanització general o parcial portarà anexa la declaració d'utilitat social i la necessitat d'ocupació de les finques afectades. La declaració d'utilitat i l'ocupació es referiran no solament a la zona vial que el projecte compregui, sinó també a dues faixes paral·leles una per cada banda, adjacents a les vies de l'amplada que es fixi en el projecte.

Article 165. El que disposa l'article anterior s'aplicarà als projectes de proveïment d'aigües potables, o de construcció de clavegueres o tractament d'aigües residuals, a tot el perímetre necessari per a la protecció dels rius, dunes, embassaments, dotació i conducció d'aigües destinades al consum i terrenys necessaris per a depurar les residuals.

Article 166. L'Ajuntament no podrà, en mèrits d'expedient d'expropiació, ocupar una finca sense fer el seu pagament o disposar el seu valor.

Article 167. Per a fixar el valor d'una finca objecte d'expropiació, l'Ajuntament sollicitarà del propietari que n'assenyali el preu i si la Corporació municipal l'estima raonable serà fet el pagament i l'ocupació subsegüents. Si no hi hagués acord l'Ajuntament podrà ocupar la finca immediatament d'haver disposat la quantitat que equivalgui a la capitalització, a base del tant per 100 legal del líquid imposable, pres dos anys abans de la iniciació del projecte i seran abonats recíprocament interessos a raó del 4 per 100 anual quan vingui l'acord de preu entre les parts interessades o es resolgui en cas de nova desavinença pels organismes cridats a fixar la valoració definitiva segons determini la Llei d'expropiació forçosa.

Article 168. Si fos evident que la finca hagués augmentat de valor durant els dos anys anteriors, a la iniciació de projecte amb relació al que tenia en la data de l'amillament, la taxació podrà ésser millorada en la proporció justa corresponent mentre no depassi el 25 per 100 del valor que se li hagués considerat abans. Així mateix si durant aquests dos anys s'haguessin realitzat obres en la finca, s'estimarà el seu valor de sobrepuig en la mesura justa, que en cas de desacord la determinarà un professional nomenat per cada banda.

Article 169. Si no estigués confeccionat el Registre fiscal o l'avenç cadastral, serà feta la valoració, capitalitzant el líquid imposable a base de l'interès legal. Si no hi hagués amillament, hom tindrà en compte els preus que hagin regit per a les vendes de les finques immediates a la que és objecte d'expropiació.

Article 170. Si la finca que ha d'ésser expropiada estigués en litigi o subjecte a intervenció judicial, o pertanyés a persona subjecte a tutela, es procedirà amb audiència dels legítims representants legals dels interessats.

Article 171. L'acta del pagament serà autoritzada pel Secretari, estenent-se davant de l'Alcalde, que també la subscriurà.

1.ª Que els contractes tinguin per objecte la compra d'efectes que hagin d'adquirir-se necessàriament a l'estranger.

2.ª Els d'adquisició d'efectes, respecte dels quals no sigui possible la fixació prèvia de preu.

3.ª Els contractes d'arrendament de locals destinats a oficines o a altres dependències municipals, en què també sigui convenient que l'administració es reservi el dret d'elegir el que resulti més apropiat entre els que se li ofereixin.

Article 173. La subhasta o concurs s'anunciarà amb quinze dies d'anticipació al *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*. Si la quantia del contracte ultrapassa de 50,000 pessetes, es publicarà, a més, a dos periòdics de la localitat.

L'esmentat *Butlletí* contindrà un extracte de les condicions principals, amb indicació del lloc on es troba l'expedient i el plec de condicions.

Article 174. Les subhastes i concursos seran autoritzades pel Secretari de l'Ajuntament, que en donarà fe.

Article 175. Tractant-se de subhasta, aquesta haurà d'adjudicar-se a la proposició més avantajosa econòmicament. Si es celebrés concurs, la Corporació podrà tenir en compte altres condicions, amb independència de l'aspecte econòmic.

Article 176. Poden exceptuar-se de subhasta i concurs, i concertar-se directament amb tercera persona per la Municipalitat, o efectuar-se per administració, els serveis i contractes que es trobin en els següents casos:

1.ª — Els que no ultrapassin de 15,000 ptes. en total, o de 1,500 en els lliuraments anuals, sempre que no siguin més de deu, en el Municipi de Barcelona; de 10,000 ptes. en total, o de 1,000 en els lliuraments anuals, en els majors de 25,000 habitants; de 5,000 ptes. en total, o de 500 en els lliuraments anuals, en els majors de 10,000 i menors de 25,000 habitants, i de 2,500 pessetes en total, o de 250 en els lliuraments anuals, en els altres.

2.ª — Els que es refereixen a operacions de deute, negociacions d'efectes o trasllació material de fons municipals.

3.ª — Aquells que tinguin una urgència extraordinària que no s'hagi pogut preveure i representin un perill per a la sanitat pública o una lesió econòmica d'importància per a la Corporació municipal si el contracte s'endarrerix.

4.ª — Els que hagin donat lloc a dues subhastes seguides sense licitador, sempre que el plec de condicions sigui el mateix que hagi estat anunciat en la celebració d'aquelles.

Article 177. L'excepció de subhasta o concurs serà declarada per l'Ajuntament en ple, mitjançant un expedient, i haurà de recaure el vot favorable dels dos terços dels elements que el componen.

Article 178. Les obres que l'Administració realitzi per ella mateixa no necessiten declaració de cap mena d'excepció de subhasta o concurs, però sí l'exigiran els contractes que s'hagin de fer per al subministrament dels materials que siguin indispensables a l'Administració per a portar endavant l'obra o servei, sempre que llur montant excedeixi dels límits fixats en l'extrem 1.ª de l'art. 176.

CAPÍTOL II

Contractació municipal

Article 172. L'execució de contractes sobre obres i serveis municipals, adquisicions o exercici d'activitats que comportin despesa o ingrés en el fons de l'Ajuntament es realitzarà mitjançant subhastes. Es podrà celebrar concurs en els següents casos:

Article 179. Els plecs per a prendre part a les subhastes es podran presentar, no solament a l'oficina on radiqui l'expedient, sinó a l'Alcaldia, al Registre d'Entrada de la Secretaria o al despatx de qualsevol notari de la localitat, el qual haurà de transmetre, el mateix dia, el plec rebut, a l'Alcalde.

Els plecs hauran d'anar tancats i s'admetran des del dia que s'anuncia fins el moment que manquin dues hores per a la celebració de l'acte de lliure obertura.

Article 180. — L'Ajuntament determinarà, segons el seu criteri, els Regidors que han de formar la taula encarregada d'obrir els plecs i adjudicar provisionalment la subhasta o el concurs.

Article 181. Per a la constitució de fiances provisional i definitives s'admetran efectes públics del Municipi interessat, de la Generalitat de Catalunya i de l'Estat.

Palau del Parlament, 6 de desembre del 1933.
— El President, Francesc Arnau. — El Secretari, Josep Folc.

ORDRE DEL DIA

per a la sessió de divendres

1. Precs i preguntes.
2. Interpellació sobre la situació de la Casa de Caritat.
3. Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió Especial sobre el Projecte de Llei de Contractes de Conreu.
4. Discussió del dictamen de la Comissió de Justícia i Dret sobre el Projecte de Llei creant el Tribunal de Cassació de Catalunya.
5. Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió de Justícia i Dret sobre el Projecte de Llei de majoria i habilitació d'edat.
6. Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió de Cultura sobre el Consell de Cultura de la Generalitat.
7. Discussió dels títols VII a XII del dictamen de la Comissió Especial sobre el Projecte de Llei municipal de Catalunya.

(S'aixeca la sessió a dos quarts de nou i quatre minuts de la vetlla.)